

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ben edebiyattan ibaretim

KAFKAOKUR

SAYI 69 - YIL 8 - AĞUSTOS 2022 -
20 TL - KKTC: 24 TL

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

NE KADAR YALANSIZ YAŞARSAK
O KADAR İYİ.

GAN YÜCEL

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

KAFKAOKUR

KAFKAOKUR

Fikir, Sanatve Edebiyat Dergisi
"... ben edebiyattan ibaretim."
FranzKafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Sayı 69 - 20 TL | KKTÇ: 24 TL

instagram.com/kafkaokur
twitter.com/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi

Akademiler Eğitim, Denetim ve Danışmanlık
Tic. Ltd. Şti.

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Editör

Alparslan Demir

Genel Yayın Yönetmeni

Gökhan Demir

Sanat Yönetmeni

Yunus Emre Aytaç

Kapak Çizeri

Cansu Akin

Son Okuma

Ebru Özden Güroğulları
Buse Arslan

Web: www.kafkaokur.com

İletişim: editor@kafkaokur.com

Reklam: reklam@kafkaokur.com

Adres: Altunizade Mah. Palandöken Sok. No: 19/1
Üsküdar / İstanbul

ISSN: 2148-6824

Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın

Baskı: Türkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş. [216] 354 30 00

Güzelti: Mah. Mareşal Fevzi Çakmak Cad.

B Blok No 29/1/1 Eyüpsultan/ İstanbul

Dağıtım: Türkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş. [216] 354 39 09

Yazarlar

Okan Çil - Soner Sert - Semih Çelenk - Başar Pirhasan
Zeynep Kahraman Füzün - Cihat Duman - Şehnaz Erkan
Minyoung Lee - Selim Bektaş - Tuğba Sarıunal - Eda İşler
Mustafa Soyuer - Hakan Bıçkıcı - Mahir Şanlı - Hazal Kebapçı
Ece Eldek - Aysu Altaş - Senem Gezerdoğan - Nilgün Taylan
Pinar Serap Sönmez - İrfan Kurudirek - Cem Tunçer

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kolaj, Poster

Cansu Akin - Mücahit Aydoğdu - Mehmet Emin Al
Yunus Emre Aytaç - Nilay Adilim - Merve Yiğit - Timuçin Keleş
Oya Başkaya - Fevzi Eğüz - İhsan Canitez

© Her hakkı saklıdır.

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar elektronik ortamlar da dâhil olmak üzere yazılı izin olmaksızın kullanılamaz.

16

Yazı Tura

Zeynep Kahraman
Füzün

Bugün kafam bir tuhaf. Yolculuğa çıkma endişesi şimdiden bütün benliğimi ele geçirdi. Kendime bir türlü...

21

Karpuz

Şehnaz
Erkan

Büyük olanlarının daha lezzetli olduğunu elbette biliyordum ama büyük bir taneyle tek başına bitiremeyeceğini...

KAFKAOKUR

KAFKAOKUR'un tüm sayılarını

shopier.com/kafkaokur

adresinden edinebilirsiniz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

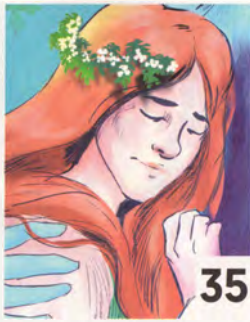

24

Tek Bir 'An'

Tuğba Sarıunal

Eski Çin'de var olduğu rivayet edilen büyük hanedanlıklardan birinde suçluları cezalandırmak için yılda...

35

Mevsimler Nasıl Meydana Geldi?

Mahir Şanlı

Hades, hükmettiği karanlık diyar sebebiyle insanlar tarafından kötü bir...

38 Gençlik, Mutluluk ve Haz Üzerine: Dünya Nimetleri Aysu Altaş

"Arkadaş, insanların sana sundukları gibi kabul etme hayatı," diye seslenmişti André Gide okuruna, belki...

40 Rüya'nın Gördüğü Senem Gezeroğlu

Bütün hikâyelerin birbirine girdiği, değiştiği ve dönüştüğü zamanlar varmış. Böyle zamanlarda...

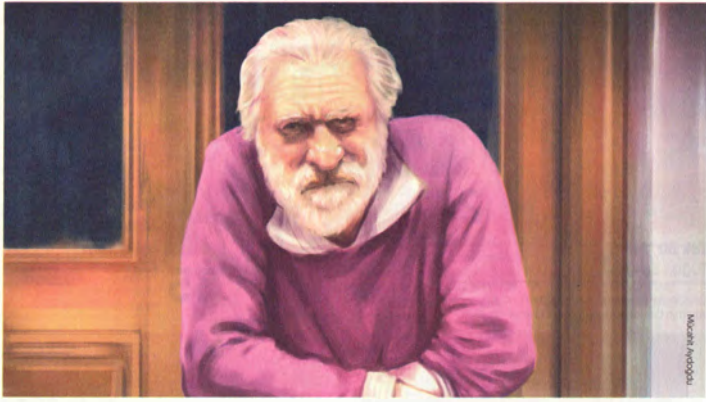
45 Dünya Yokuşu İrfan Kurudirek

Lojmanın önündeki yolu aşıp karşı kaldırıma varınca ülke değiştirmiş kadar sevinirdim. Arka bahçedeki...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Okan Çil

“YAŞAMIM BENİM EN GÜZEL ŞİİRİM”

“İlk şiirimi on yaşında yazdım. Babamın metresi olan hanımın yuvasındayken. Yuvada bir çocuk öldü. Çok üzüldüm. Arkasından şiir yazdım.”

I. Dünya Savaşı'ndan sonra dünyanın kaderi yeniden yazıldı. Bunda, imkânsız başarılar ayakta cumhuriyet olarak kalkan Türkiye'nin de büyük payı vardı. Ancak yol uzun ve meşakkatliydi. Sabır tek başına yeterli değildi.

Bu yolu kolaylaştırmak için elinden geleni yapan insanlardan biri de Hasan Âli Yücel'di. 1935'te İzmir Milletvekili olarak meclise adım atan Hasan Âli Bey, 1938'de de Milli Eğitim Bakanı olarak görev yapmaya başladı. Bakanlığı süresince pek çok okul açtı, dünya klasiklerinin çevrilmesine önayak oldu ama Köy Enstitülerinin kurulması yönünde gösterdiği çaba hepsinden ayrıydı. Yurdun dört bir yanında sanattan tarıma, matematikten hayvancılığa kadar çok yönlü bir program dahilinde ders veren Köy Enstitüleri hedefine başarılı bir şekilde ilerlerken, 1954 yılında Demokrat Parti tarafından “fuhuş yuvası, komünist yuvası” gibi söylemlerle kapatıldı ve Türkiye hepten tökezlemeye başladı.

Hasan Âli Bey eğitim alanında birbirinden değerli çalışmalara imza atarken Refika Hanım'la evlendi, ikiz bebek sahibi oldu. Doğum sonrasında Refika Hanım'ın yanına girip onu “bir yanında canı, bir yanında cananıyla,” yatar hâlde görünce, çocuklarının birinin adını Can, diğersinin adını Canan koydu. Tarih 21 Ağustos 1926'ydı.

Hasan Âli Bey işi dolayısıyla sürekli seyahat hâlinde olduğundan ailesiyle istediği gibi vakit geçiremiyordu. Bir de buna Milli Eğitim Bakanlığı eklenince işleri hepten yoğunlaştı. O da çareyi ailesini İstanbul'dan Ankara'ya taşımakta buldu.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Şaşılacak şey
Yaşıyorum hâlâ

Çok Bi' Çocuk,
Can Yücel

Yücel bu durumdan çok da memnun kalmadı. Ankara'da gönlünce futbol oynayabileceği bir arkadaş grubu dahi yoktu. Önce Taşmektep'e, ardından Ankara Erkek Lisesine kaydoldu. Lisede arkadaş ortamının ve kişisel uğraşlarının değişmesiyle memnuniyetsizliği yavaş yavaş ortadan kalktı. Bunda şiiri ve içkiyi keşfetmesinin de payı vardı.

Şimdilerde "Yüzyılın Beyin Cerrahı" unvanına sahip olan Gazi Yaşargil ile sınıf arkadaşı olan Yücel'in öğretmenlerinden biri de Cevdet Kudret'ti. Derslerde Hasan Âli Bey'in önyak olduğu dünya klasikleri okunurken, felsefe ve Latince eğitimi de veriliyordu. Mahalledeki durum da okuldan halliceydi, bir sürü arkadaş edinmişti Yücel. Bunlardan biri de Bülent Ecevit'ti. Hatta fırsat bulduklarında Ecevit'in evinde toplanır, gizli gizli içki içip şiir konuşurlardı.

"BAŞKA TÜRLÜ BİR ŞEY BENİM İSTEDİĞİM"

Yücel'in şiirle tanışması aslında epey eskiydi. Dedesinin aksine açık fikirli olan babaannesi küçüklüğünden beri Yücel'i destekliyordu. Bürokratlığının yanında yazmaktan da geri durmayan babası Hasan Âli Bey'se oğlunun şiirlerine ilgi gösteriyor, onunla divan edebiyatı, Avrupa edebiyatı konuşuyordu. Yücel de zaten ilk şiirini bu yıllarda yazdı.

"İlk şiirimi on yaşında yazdım. Babamın metresi olan hanımın yuvasındayken. Yuva da hep çocuk öldü. Çok üzüldüm. Arkasından şiir yazdım. Şiire, babamın yardımçık oldu. Bir şiir çevresindeydim. Babam okur, babaannem okur."

Dedesizle babaannesinin Mevlevi olmaları hasebiyle, Yücel'in ilk şiirleri de Mevlevi şiirlerini andırıyordu. Lise yıllarındaysa gerek arkadaş çevresinin değişmesi gerekse daha ciddi kitaplar okuması sebebiyle şiire bakışı da değişmeye başladı. Yeni birtakım denemelerde bulunuyor, her mısra da kendini arıyordu. Ona bu yolculukta en büyük desteği ise Garipçiler ve Nâzım Hikmet veriyordu. Orhan Veli, Melih Cevdet, Oktay Rifat ve Nazım Hikmet gibi isimler geleneksel şiir anlayışına ciddi bir darbe vurarak hem biçimsel hem içeriksel anlamda Türk şiirini bambaşka bir boyuta taşımışlardı. Yücel de hâliyle bu isimleri takip ediyor, zaman zaman onlara öyküntüyor ve arkadaşlarıyla toplanıp onları konuşuyordu.

Liseyi bitirdikten sonra eğitimine DTCF'de devam eden Yücel giderek politikleşmeye başladı. İlerici Gençler Derneği'ne üye oldu. Her ne kadar Alman Filoloji okusa da, Behice Boran'ın sosyoloji derslerine fırsat buldukça katıldı. Bu vakte kadar Nâzım Hikmet'ten okuduğu sosyalizmi, DTCF'yle beraber farklı teorik düzlemlerde öğrenmeye ve okuduklarını eyleme dökmeye başladı.

Ne var ki Hasan Âli Bey durumu erken fark etti ve Yücel'i olaylardan uzak tutmak için yurt dışına göndermeye karar verdi. Hem de İngiltere'ye, Cambridge Üniversitesi'ne. Eğitimini Almanca üzerine yapan Yücel, İngiltere'ye gönderilmesini her ne kadar tepkiyle karşılasa da bu karara karşı gelmedi. Cambridge'deki en büyük şans ise ünlü filozof Bertrand Russell'dan ders almaktı. Bir yandan da Yunanca ve Latince öğrenimi gördüğü için Ovidius'tan, Kinderos'tan çeviriler yapıyordu.

Yücel İngiltere'de yalnız değildi tabii. Türkiye'den, hatta mahalleden arkadaş Ecevit de İngiltere'ye gelmişti. Yücel ve Ecevit aynı pansiyonda uzun zaman kaldılar. Hatta Ecevit erken kalkıp işe gidince, Yücel de kalorifer daireesindeki odasından çıkıp gündüzleri onun odasına yerleşiyordu. Bu sayede artırdıkları parayı da içkiye basıyorlardı.

Ancak İngiltere pek Yücel'e göre değildi. Neden bilinmez burada kendini bulamamıştı, hatta bir ara akademisyenliğe merak salmış, sonra ondan da vazgeçmişti. Sonra mı? Sonra ailesine bir bahane sunup soluğu bir anda Paris'te aldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Hayatta yattık
dün gece
Üstümüzde meltem
Kekik kokuyor
ellerim hâlâ
Senle yatmadım sanki
Dağları dolaştım
Akdeniz Yaraşör Sana,
Can Yücel

Paris gerek politik atmosferi gerekse de bir sanatçı yuvası olduğu için Yücel'e çok iyi geldi. Burada Court of Institute de Art'ta Bedri Rahmi, İlhan Koman, Şadi Çalık gibi isimlerle birlikte okumaya başladı. Tabii eğlenmeyi de ihmal etmiyordu. İpin ucunu biraz fazla kaçırp parasız kaldığı günlerdeyse çeşitli meydanlarda seyyar satıcılık yapıyor, incik boncuk satıyordu. Hatta bazen para kazanmak için sırtına bir reklam tabelası takıp gün boyu gezip duruyordu.

Okul bitirme kaygısından çok hayatından zevk almaya çalıştığı bu yıllarda, şiir üzerine de çokça düşünme fırsatı buldu. En büyük şansı farklı ülkelerde yaşayıp, onların şiirini yakından takip edebilmektir. Bir de sadece modern şiiri değil, Yunanca ve Latince bilgisiyle yüzlerce yıl öncesini de, tıpkı Almanca, İngilizce, Fransızca gibi kendi dilinden okuyor ve şiirin tarihsel yolculuğunu daha yakından görebiliyordu.

İlk şiir kitabı *Yazma* da bu yıllarda çıktı. Ağırıklı olarak 1946-1950 yılları arasında yazdığı şiirlerini derleyip toplayan Yücel, babasının ısrarı ve desteğiyle bu şiirleri bastırma kararı aldı. İlk baskısı Nebioğlu Yayınevi tarafından 1950 yılında yapıldı. Başından beri şiir konusunda kendisini cesaretlendirdiğinden dolayı *Yazma*'yı babasına ithaf eden Yücel'in kitap kapağına Bedri Rahmi çizdi.

Yazma'daki şiirleri Garipçilerden esintiler taşıırken, bir yandan da ileride doğacak büyük bir şairin adım seslerini taşıyordu. **"Dili iyi biliyorsan, şiirin ne olduğunu biliyorsan yazmadan duramazsın,"** diye düşünüyordu Yücel. Dili de şiiri de iyi biliyordu.

"SEN MİYDİN O YALNIZLIĞIM MIYDI YOKSA"

Demokrat Parti'nin iktidara geldiği yıllarda Yücel, Hasan Âli Bey'den yurda dönüşü yönünde bir mektup aldı ve pek gönüllü elverme de İstanbul'a, ailesinin yanına geldi. Kısa bir süre sonra da askere gitti. Görev yeri Kore'di ve Kore Savaşı'na katılmak onu daha da politikleştirmişti.

Askerden döndükten sonra bir süre boşlukta kaldı. Başladığı fakülteler bir biçimde yarım kaldığı için elinde bir diploma yoktu. Bir de buna dönemin politik atmosferi ve babasının siyasi problemleri eklenince iş bulmakta hayli güçlük çekti. Derken bir arkadaşının yardımıyla o günlerde Devlet Su İşleri Müdürü olan Süleyman Demirel'le görüştü ve orada işe başladı, ancak başka bir şehirde. İzmir'de bir kıza aşık olduğu için DSİ'nin İzmir şubesinde çalışıyordu.

Evliliği de yine bu yıllara rastladı. Bosna göçmeni bir aileden 1935 yılında doğan Güler Yücel'le İlhan Komanların evinde tanıştı Yücel. Güler Hanım yetenekli bir ressamdı. İstanbul Güzel Sanatlar Akademisini birincilikle bitirmiş, Bedri Rahmi'den de resim eğitimi almıştı.

İki genç birbirlerine kısa sürede aşık olup 1956'da evlendiler. **"Kendi içimden gelen bir güdüyle bir kadını, tek kadını sevmenin büyük bir dikkat ve yoğunluk isteyen ve mutluluğu çağırان bir yaşam tarzı olduğuna inanıyorum,"** diye düşünüyordu Yücel. İlerleyen yıllarda bu birliktelikten Yeni Hasan, Güzel ve Su isimlerinde üç çocukları olacak ve iki sevgili son anlarına kadar birbirlerinin yanından ayrılmayacaktı.

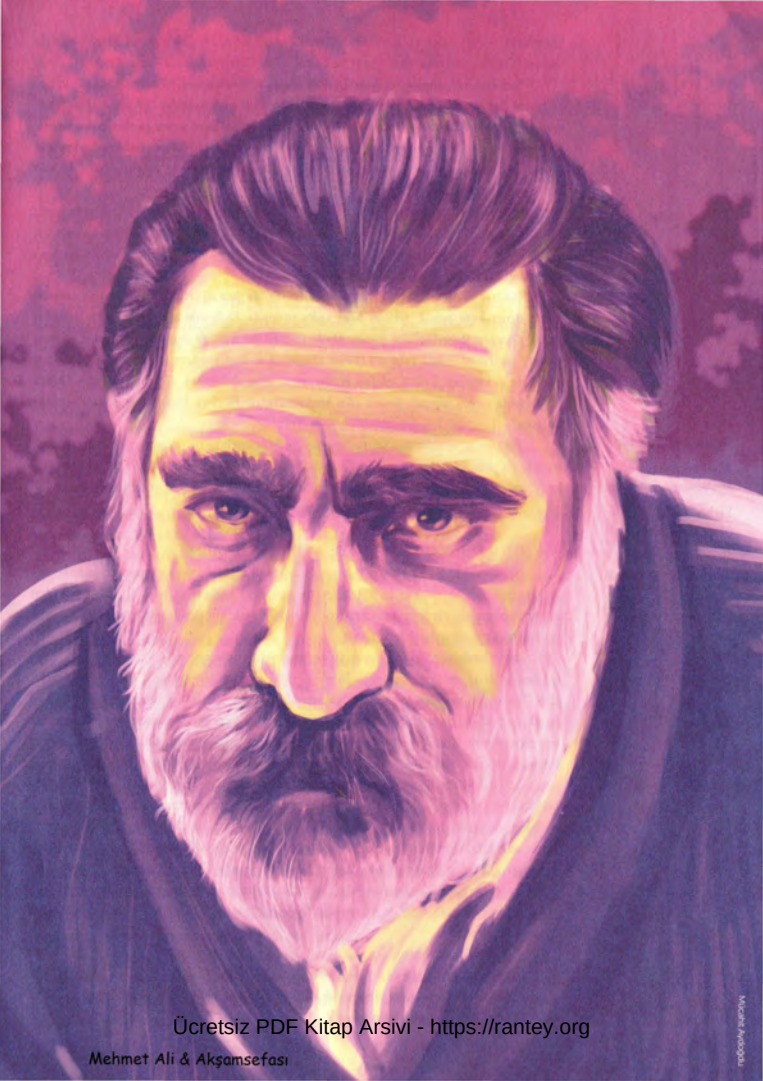
Yücel'le Güler Hanım DSİ'deki işin ardından gemileri yakıp yeniden yurt dışına çıktılar ve İngiltere'ye yerleştiler. Güler Hanım resim yapıyor, Yücel ise BBC Türkçe Yayınlar Bölümü'nde çalışıyordu. İş güzeldi; bir yandan spikerlik yapıyor, bir yandan da sevdiği İngiliz şiirlerini çeviriyordu. Ancak bu macera da yavaş yavaş gelip sona dayandı.

Yücel'in ilk sarsan olay Hasan Âli Bey'in vefatı oldu. Bürokratlığı bıraktıktan sonra gazeteciliğe geri dönen Hasan Âli Bey'in ani ölümü ailedeki herkesi sarssa da bunun

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

*Vaz geçtim
bu dünyadan,
dünyamdan
geçtim ama,
Seni yalnız
komak var,
o koyuyor
adama.*

66. Sone, W. Shakespeare,
Çev: Can Yücel

Yücel'deki etkisi başkaydı. Herleyen yıllarda *Ben Hayatta En Çok Babamı Sevdim* şiiriyle hepimizi hüzne boğacak olan Yücel, babasıyla olan ilişkisini şu şekilde anlatır:

"Babamı her zaman bir koku olarak düşündüm. Babamın kendine göre bir kokusu vardı. Ben babamın kokusunu sevdim aslında. Çok ayrı kalırdık biz; ama buluştuğumuz zaman beni koluna yatırırdı, uyurduk. Bir saat, iki saat; uzun gurbetlerden sonra. Ve hep kokusunu hatırlarım ben babamın. Sonra sesini hatırlarım. Babam benim için aslında, duyularımın incelenmesine yaramış bir adam. Düşünmede, konuşmada... Mesela sesim pek benzer babama..."

Yücel yeniden Londra'ya dönüp kendini işine vererek avutmak istedi ama bunu pek beceremedi. Eşi Güler Hanım'ın desteğiyle yeniden ayağa kalktı. Bir süre sonra bir başka kayıp daha yaşadı. Tarih 3 Haziran 1963'tü ve Türk şiiri büyük ustasını, Nâzım'ı kaybettiğinde Yücel iş başındaydı.

"Nâzım'ın ölüm haberi geldi. Benim de BBC'de gece nöbetim var. Biz haberi akşam aldık. Biraz kafa çektik. Gittim beni uyku tutmadı. Dolaştım molaştım. Rum arkadaş vardı. Onunla Rebetiko'lara gittik. Ondan sonra bu BBC'de İngilizce metinler geliyor. Onları çevirdik. Sonra inip stüdyoya okuyacağız. Ben bunları yapmışım. Uyumadım da böyle dalmışım. Evime telefon ettiler gece. Yine dalmışım. O gün BBC'nin Türkçe bölümünde yayın olmadı. Ertesi gün beni kovdular. Böylece Türkiye'ye dönme olanağı buldum."

Türkiye'ye döndükten sonra Bodrum ve Marmaris'te turist rehberliği yapan Yücel, burada da pek dikiş tutturamadı. Civardaki kalantörlerle ters düştü; önce palmyelerin kesilmesine karşı çıktı, sonra bina dikilecek yere Atatürk büstü koydurttu.. Velhasıl yaşanan tartışmalar sonrasında rehberlik işinden de ayrıldı.

"HER DONKİŞOTUN BİR YELDEĞİRMENİ VARDI"

Nihayetinde Güler Hanım'la beraber İstanbul'a döndü ve çevirmenlik, gazete-dergi yazarlığı, şiirler derken telif gelirleriyle geçimini sağlamaya başladı. Tabii babadan kalma mirasın da yardımı dokunmuyor değildi, ancak Yücel son günlerine kadar başka bir işle meşgul olmadı, sadece yazdı.

Bu yıllarda yazdıklarıyla olduğu kadar çevirdiği şiirlerle de dikkat çekiyordu, çünkü onun çeviri anlayışı farklıydı. Birebir çeviri yapmaktan ziyade "Türkçe söylemek", şiiri "Türkçede yeniden yaratmak" gayretinde olduğu için adeta her şiiri gerek biçimi gerek özü itibarıyla derinlemesine düşünüyor ve işe kendini de katarak ortaya yeni bir şey çıkarıyordu. Kimileri böylesi bir çeviri anlayışını kabul etmiyordu ama Yücel şiirlerin duygusunu çıkarmak için en doğru yöntemin bu olduğunu düşünüyordu.

1950-1970 yılları arasında yazdığı şiirleri *Sevgi Duvarı* adı altında toplayan Yücel'in kalemi giderek politikleşirken üslubu da iyiden iyiye oturmaya başlamıştı. 1971'de, darbe döneminde tutuklandı. Che Guevara'yla Mao'nun yazılarından derlenen *Gerilla Harbi* adlı kitabı çevirdiği gerekçesiyle tam on beş yıla mahkûm edildi. Topkapı Cezaevi'nden Adana'ya uzanan mahkûmiyet hayatı boyunca Güler Hanım onu her fırsatta görmeye gidiyordu. Tek başına yola çıkan bir kadın o yıllarda göze battığı için zaman zaman onu polis sananlar da çıkıyordu. O da hiç bozuntuya vermiyor, böylece kendini güvenceye alıyordu.

"Yaşamak istiyorum

Yaşamayı bu soğumuş cehennemde

Ölü bir dost gibi içim titreyerek düşünmek değil sade,

Yaşamayı yaşamak istiyorum."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Boğaziçi de bu bahar

Mavi sakallına

erguvanlar takmış

Sarhoş bir

İskele Babası kadar

Hem delikanlı

hem deliler gibi ihtiyar

*Baharla Ölüm Konuşmaları,
Can Yücel*

“Bence şiir, insanlığın kurtuluşu doğrultusunda, istediği kadar hurda sayılsın, yine de ölümcül bir denemedir. Kaldı ki bu bireysel gibi görünen denemenin kaynağı insanlık tarihiyle yaşıt olan ortak denemedir.”

İçerideyse kendini şiire vermişti Yücel. Siyaset koşturmacası, içki sofraları gibi onu yoracak şeylerden uzakta olduğu için kafasını daha rahat topluyor ve sürekli şiir yazıyor/düşünüyordu. Ancak huydu bu, öyle kolay değişmezdi. Günün birinde koğuşa kasa kasa üzüm gelmişti. Yücel'in de teşvikiyle üzümlerden şarap yapıp yılbaşında içmeye karar verdiler. Çıkıp üstüne üzümleri çiğnediler, sonra beklemeye bıraktılar. Günü geldiğinde herkes bu sirkeyi andıran şaraptan içti ama sonra hepsi kusmaya başladı, aralarından bir Yücel dayanıklı çıktı.

İki buçuk yıl sonra, 1974'te çıkan bir afla özgürlüğüne kavuştu. Elinde yaşanmamış günler, hasret dolu kollar ve *Bir Siyasinin Şiirleri* vardı. *Bir Siyasinin Şiirleri* yayımlandığında Yücel çok dikkat çekti. Onun şiirleri, kendine has üslubu okurlara ve eleştirmenlere oldukça özgün geliyordu.

Bunun nedenlerinden biri şiirlerindeki politik tutumdur. Yücel'e göre şiirin politik olması kaçınılmaz bir durum, adeta bir zorunluluktur. Şiiri politikadan ayrı bir noktada konumlandırmayı mantıksız buluyordu çünkü dünya giderek daha çok siyasallaşıyordu. Dünyayı, insanları, acıları ve mutlulukları anlatmak da ister istemez siyasal bir yere evrilirdi.

Yücel'in bir diğer özelliği ise üslubu ve şiirin imgeyle kurduğu ilişkiydi. Yücel ne dönemindeki toplumcu gerçekçilere benziyordu ne İkinci Yenicilere, hatta onları kıyasıya eleştiriyordu. Bir söyleşisinde bu duruma dair şunları söyler:

“GEÇEN GÜN BİR YÜK KAMYONU GÖRDÜM, PASLI, ÇAMURLU... KİÇİNDA TEBEŞİRLE “SEVENİ ŞEYFULLAH” YAZILIYDI... ŞİMDİ, BU SEYFULLAH, SEVİLMEMENİN ACISINI, İNSAN YERİNE KONMAMANIN ACISINI BÖYLE YALIN BÖYLE AÇIK-SEÇİK VE BÖYLE DAĞ-BAYIR, SAATTE YÜZ KİLOMETRE HIZLA HAYKIRIRKEN, NE YALAN SÖYLEYİYİM, KARDEŞİM, BEN O BURUK VE BURULMUŞ ACILI, YAYAN VE YAVAN VE ACISI KENDİNDEN MENKUL VE SANAT DERGİLERİNDE MUKİM VE SOYUT VE DAMUTK ŞİİRLER DEĞİL DÜZMEK, ÖYLE ŞİİRLERİ BELLEMİK BİLE İSTEMİYORUM.”

Tabii iş bununla da kalmıyordu. Yücel şiirlerinde lafını esirgemeyen, tabiri caizse ana avrat düz giden bir tavır da söz konusuydu. Bazıları Yücel'i bu tutumu yüzünden eleştiriyordu, ama Yücel halkın dilini şiirlerine yerleştirmeye, yeri geldiğinde küfredip yeri geldiğinde argo kullanmaya özellikle dikkat ediyordu.

Onun şiirlerinin belli bir akım dâhilinde değerlendirilememesinin sebeplerinden biri de buydu. Yücel başına buyruk, özgürlüğüne düşkün bir insandı, kariyer peşinden koşup kendini birilerine verdirmeye kaygısına sahip değildi. Onun bu tutumu şiirlerinde de mevcuttu. Şiirleri de başına buyruk, serseri bir tavır içerisindeydi. Sözüünü söyleyip giderdi; kimin seveceğine, kimin alınacağına bakmazdı.

“Bence şiir, insanlığın kurtuluşu doğrultusunda, istediği kadar hurda sayılsın, yine de ölümcül bir denemedir. Kaldı ki bu bireysel gibi görünen denemenin kaynağı insanlık tarihiyle yaşıt olan ortak denemedir, sözdür, dildir, bilgidir, bilimdir; kısdan kısası, bu deneme hem toplumsal, hem de evrenselidir.”

Şiiri işte böyle görüyordu Yücel; politik, fütursuz ve iğneleyici. Onun şiirde karşı çıktığı şeylerden biri de öz Türkçe meselesiydi. Dilin hiçbir biçimde “arıtılmayacağını” savunan Yücel, Tomris Uyar'la yaptığı bir söyleşide, *“Bırakalım dilin peşini, tekir bir kedi misali kendi kendini temizlesin, arıtsın! Baltacı Mehmet Paşalığın âlemi yok!”* der.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

“Belli bir yaştan sonra insanda çocuklaşma demeyeyim de, dünyaya çocuk açısından, çocuk gibi bakma ihtiyacı doğuyor. Zaten bazı şeyler de ancak çocukça anlatılabilir geliyor bana.”

“ECEL ÖLDÜRMEZ İNSANI / KENDİ ÖLDÜRÜR”

Yücel Bir Siyasinin Şiirleri’nden sonra Rengâhenk, Gece Vardiyası, Seke Seke gibi toplama ondan fazla kitaba imza attı. Şiire ne kadar meyyalse, içkiye de o kadar meyyaldi. Zaman zaman hastalansa da içmeye ve yazmaya devam etti. Hayatının son yıllarında Güler Hanım’la birlikte Kuzguncuk’tan Datça’ya taşındılar ve hep orada yaşadılar. Öyle ki Datça, Can Yücel’le adeta özdeşleşti.

Yücel bu yıllarda Leman, Öküz gibi dergilerde köşe yazıları yazmaya başladı. Bu yazılarla genç nesille de doğrudan iletişim kurarak gerek şiirleri gerekse de hayata karşı olan tavrı nedeniyle kendine yeni bir okur kitlesi yarattı. Artık yaşın getirdiği aksilikten mi kaynaklanır bilinmez, zaman zaman sinirlendiği durumlar da oluyordu elbet. Metin Üstündağ o yıllarda Öküz dergisinde yaşanan şöyle bir anı anlatır Nebil Özgentürk’e:

“Baba isimler diye tabir ettiğimiz imzaların yarısını derginin başına, yarısını derginin sonuna koyuyoruz ki güçlü başlasın güçlü finalle bitsin. Bu amaçla Can Baba’nın şiirini son sayfalara koydum bir sayıda. Dergi çıkar çıkmaz dergiye telefon etmiş. Şöyle demiş: ‘Benim şiirimi derginin kucına koyanın o dergiye kıvrır kucına sokarım.’ Bunu ben duydum. Datça’daydı o sıra. Can Baba’ya bir faks çektim: ‘Sevgili Can Baba, şu anda Datça’da, temmuz ayında, beni anmışsın galiba, kıçım acayip kaşındı da..’ Can Baba’yla böyle sevişiriz.”

Lafını esirgemeyen, içkiye ve şiiri çok seven bir adamdı Yücel. Böyle yaşadı, böyle yaşlandı. Sunay Akın bir röportajda, ona 70 yaşına basmış olmanın ne hissettirdiğini sorduğunda Yücel’den şöyle bir cevap aldı:

“Ben 7 yaşında 70 yaşında gibi hissettim kendimi. 70 yaşında da kendimi 7 yaşında gibi hissediyorum. Bundan dolayı iş karışık... Belli bir yaştan sonra insanda çocuklaşma demeyeyim de, dünyaya çocuk açısından, çocuk gibi bakma ihtiyacı doğuyor. Zaten bazı şeyler de ancak çocukça anlatılabilir geliyor bana.”

Can Yücel 12 Ağustos 1999’da aramızdan ayrıldı. Bir kitabının adı *Mekânım Datça Olsun*’du, bu yüzden mezarını Datça’ya yaptırmayı uygun gördüler. Hatta şimdilerde kapalı olsa da, Can Evi adlı bir de müze açıldı.

Birkaç kendini bilmez onun mezarına saldırıp mermerleri kırıp dökse de, Can Yücel’in şiirleri okunmaya, kitapları hâlâ daha baskı yapmaya devam ediyor. Onun için düzenlenen anma geceleri, hakkında yazılan yazılar da cabası.

Ne de olsa şairler ölümsüzdür. Bazıları daha da ölümsüz.

“Sevda Tepesinde geçen gün

Karşıkı masanın altında

İki tane tavuk gördüm

Toprakla yıkanıyorlardı

Eşledikleri çukurda

İnsanlar için de belki ölüm

Toprakla bi tür

Yıkanmaktadır diye düşündüm”

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Gözlerin yağmur-
dan sonra

yaprakların yeşili

Bi de başını çeviri-
yorsun ki

Yanında ben varım

Buluşmak Üzere,
Can Yücel

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Soner Sert

SEMİH ÇELENK – CAN YÜCEL

Şair, yazar ve tiyatro yönetmeni Prof. Dr. Semih Çelenk, üretimlerinin yanı sıra sıkı bir Can Yücel okuru aynı zamanda... Onunla kişisel ahablığının büyü, şiirlerine olan ilgisi ve sonrasında Yücel ismiyle yayımlanan başka şairlerin şiirlerini ayırt etmesi ile perçinlenmiş gibi. Öyle ki ona ait olmayan şiirlerin bir listesini bile yaptı Çelenk.

Biz de bu sayımız için Semih Çelenk'le bir araya geldik ve tüm boyutlarıyla Can Yücel şiirini konuştuk.

Can Yücel şiirlerine nasıl merak saldınız? Sizi ona yönlendiren şey sizce neydi?

Can Yücel şiiriyle ilk tanışmam Gösteri ve Yeni Düşün'de çıkan şiirleri üzerinden lise yıllarında oldu. İlginç daha sonra hem öğretmenimiz hem ağabeyimiz Ertan Yılmaz'ın evinde "Bir Siyasi'nin Şiirleri"ni ödünç alıp okumamla devam etti. Sonrasında tüm kitaplarını edindim. Şiirlerini, dünyalarını, çevirilerini... Tanışma ve uzun uzun sohbet etme olanaklarını da yakaladım. Özellikle İzmir'de kaldığı dönemde, sonra festivallerde, şiir buluşmalarında zaman zaman görüştük. Şiir üzerine, tiyatro üzerine, çeviri üzerine çokça konuştuk.

Siz aynı zamanda bir şairsiniz. Yücel şiirinden nasıl etkilendiniz?

Can Yücel şiiri kadim şiir geleneğiyle, ki hem halk şiirini hem divan şiirini içine koyabiliriz bu kadim şiir geleneğinin, günün modern şiirini ve deneysel olanı harmanlayan, hayatın içinden yazılmış moda deyişle organik bir şiirdir. Bunun yanında lirik şiirin de önemli örneklerini vermiştir. Dünya şiirinin en önemli örnekleri ile Shakespeare,

Lorca gibi tiyatro ozanlarının manzum oyunlarını müthiş bir Türkçeyle ve çağrışım zen-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Seyirci, film başladığında karışısında bir bilmece görüyor ve çözmeye çalışıyordu.

ginlikleriyle Türkçe söylemesi de cabası. Öte yandan Can Yücel şiirinin bir tarafıyla da hiciv şiirine bağlı olduğunu görürüz. Bütün bunların hepsi, şiiri tüm zenginliğiyle kucaklayan ve kendi rengini, sesini, dokusunu şiire geçiren bir şairin usta olarak kabul edilmesinden daha doğal ne olabilir. Zaman zaman onun sesini ve tavrını şiirimde duyduğum oluyor. Kuşaktan kuşağa bu etkileşimleri, şairlerin seslerini ve tınlarını dinleyerek tanımlayabilirsiniz. Şiirde bu etkilenebilirlik müziktekinin benzeri aslında.

Onun Türkçe şiir geleneğinde nereye ait olduğunu düşünüyorsunuz?

Bunun cevabını bir önceki soruda kısmen vermeye çalışmıştım. Ben Can Yücel'in çok kendine özgü bir yerde durduğunu, kadim şiirle irtibatı kesmeyen ama deneysel olana da uzak durmayan bir köprü olduğunu düşünüyorum. Öncelikle Batı şiirini özgün dillerinde okuyabiliyor ve Türkçe söyleme eylemine girerek onlarla derin bir ilişki kuruyor. Eski dili iyi bildiği için divan şiirindeki sözler, sesler ve musiki ile bir etkileşime girebiliyor. Bunun yanında politik mücadelenin bir yansıması olarak şiirinde direnci, mücadeleyi ve romantizmi de taşıyor. Son olarak toplu yapıtlarında "Portreler" olarak adlandırılan şiirleri ki, ben bunları bir yazımda "Fatıha Şiirleri" olarak adlandırmıştım, onun kendine özgü vefakârlığının yansımalarıdır ve bu hayattan geçen sanatçıları, edebiyatçıları, politikacıları ve gündelik hayata bir anlam katmış insanları anıtaştıran ve memleketin pantheonuna yerleştiren şiirlerdir.

Can Yücel şiirlerine öyle hâkimsiniz ki ona ait olmayıp onun ismiyle paylaşılan şiirlerin bir listesini yaptınız. Nedir bu şiirlerin Can Yücel imzasıyla yayımlanma arzusu? Nasıl açıklıyorsunuz?

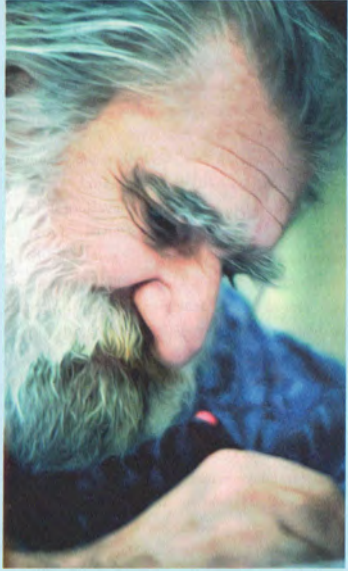
Bu uzun erimli bir uğraş aslında. Sosyal medya mecralarında dolaşan bu sahte şiirlerin kimi mecralarda 4-5 milyonu bulan izlenme ve tıklanma sayılarıydı beni dehşete düşüren. İnsanlar Can Yücel diye bir şaire ait olduğuna zannettikleri şiirler nedeniyle onu seviyorlardı. Ama ne bu şiirlerin ne de onların bildikleri Can Yücel'in gerçeğiyle bir ilgisi vardı. Kimisi lise edebiyat kitaplarına, Yunus Emre Enstitüsü'nde kullanılan Türkçe kitaplarına kadar giren, sanatçıların, politikacıların hatta edebiyatçıların bile sosyal medyalarında kullandığı bir salgınla yayıldı sahte şiirler. Bunun önüne geçmek için ne yapılabilir diye düşündüğümde bir liste yapma fikrine ulaştım. Sahte şiirleri listelersem en azından okuyan yazar kesimde bu kullanımı azaltabilirim diye düşündüm. Bu listeyi bilen kimseler uyarmak için bu listeyi bir kanıt olarak kullanabilirler dedim. Bir sözlük çevresinde gençlerin bir esprisiyle başlayan sonra da önüne geçilmeyen bir salgın bu. Kaderci, arabesk ama hayat ve insanlar hakkında tepeden bakan, ahkâm kesen gururvari metinler bunlar. Can Yücel'in yazdıklarıyla hiçbir ilgisi yok. Anırtırmıyor bile. Gerçek Can Yücel şiiri okurları bunu hemen anlayabilir zaten. Bunun panzehiri olarak kitapları kullanmak ve kitaplardan sağlamasını yapmak en iyi yol.

Şiirlerin altına Yücel'in imzasının atılması meselesi çok aykırı bir durum. Normalde insanlar bir şairin şiirini çalarlar. Burada tersi bir durum var. Kendi şiirlerinin altına Yücel'in imzasını atıyorlar. Bu durumu nasıl açıklıyorsunuz? Çok tuhaf bir durum.

Şiirlerin bu marka ile daha çabuk yayılabileceğini düşünüyorlar. Yazdıklarını meşru ve meşhur yapma çabası bu. Aslına bakarsanız eskiden, halk şiirinde buna benzer bir durum vardı. Bu bir çeşit anonimleşmeydi. Yu-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

nus Emre, Karacaoğlu, Pir Sultan Abdal gibi ozanların yazım kalıpları, sesleri, kelime dağarcıkları kullanılarak kendilerinden sonra da şiirleri sürdü. Burada ise şaire ait olmayan bir nevi icat üslup ve biçimin ortaya çıktığını görüyoruz ve dediğim gibi bu üslubun ve biçimin Can Yücel'in yazdığı şiirle bir alakası yok.

Genç kuşakta Can Yücel şiirlerine yoğun bir ilgi var. Bu ilgiyi nasıl açıklıyorsunuz?

İşte burada hangi Can Yücel diye sormak lazım. Hangisini seviyorlar. Kitabı ve hakiki Can Yücel'i mi yoksa sanal ve sahte Can Yücel'i mi? Bence bu ilgiyi kitaplarla bezemek gerekir. Can Yücel'in şiiri şakacı, coşkulu, yeni ve hayata dönük bir şiir olduğu için gençler tarafından sevilmesi doğal. Öte yandan genç şairin de çok öğrenebileceği bir şiir.

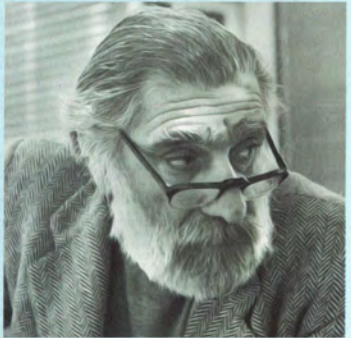
Yücel'in politik düşüncelerini kendine has üslubuyla dizelere dökmesi de önemli. Onun şiirinde Nazım'ın duygusallığına, Ahmed Arif'in öfkesine pek rastlanmaz. Onun kendi sesi vardır. Bu durumu nasıl yorumluyorsunuz?

Can Yücel şiirini yukarıda kendimce bir tarif etmeye çalışmıştım. Görebildiğim, kavrayabildiğim kadar tabii. Nazım'ın duygusallığını da, Ahmed Arif'in öfkesini de, Shakespeare'ın oya işlemeciliğini de, Şair Eşref'in yergisini ve küfrünü de, halk ozanlarının pastoral lirizmini de içeren çok kendine özgü bir şiir. Bütün ozanlardan can alıp bütün ozanlara can veren bir şiir-kan grubundan Can Yücel. Bu durumu biraz çok farklı kaynaktan beslenmesine, iletişime girdiği şiirle içten ve derin bir bağ kurmasına bağlıyorum.

Sahte Can Yücel şiirleri arasında bir seçme yapmanızı rica etsek en çok hangilerini söylersiniz?

Sahte Can Yücel şiirlerine yeni bir paye vermek olur bu. Ama bu sayınızda sahte şiirler adıyla yaptığım bu listeyi yayınlatabilirsanız okura büyük bir hizmet yapmış olursunuz. Can Yücel'in varislerinin ve avukatların bu konuyla ilgilenmesini ve şairin anısına saygı olarak küçük bir çabayla bu yanıltıcı içeriği internetten temizlemelerini rica ediyorum. Eğer bu yapılmazsa, kısa bir süre içinde hakiki Can Yücel sahte Can Yücel ile en azından internet mecralarında yer değiştirecek.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

YASSISARAY

*Korku şerbetini nüş eylemiş
Şimdi pişman, ab-ı hayat arıyor
Kazma küreğini altınla kaplatıp
Kendi sarayını kazıyor
Pirhasan Dede*

"Bu başlığın kötü çağrışimleri var, biliyorsun..." dedi sevgilim
Kötü bir film seyretmiş gibi
Evirip çevirirken elinde
Baştan karıp dağıtacak sanki şiirin sayfalarını
Yaksa bir ucundan silinmez ki bir defa yazılan
Ezberimde macerası kötü padişahların
Binbir geceye yayılmış olmasalardı
İnandım, masallarına inanacaktım

Tek olmadığını göremezdim belki
Örtüyü kaldırıp bakmasam mahvolmuş çocukluğuna
İzini sürmezdim o gece, bilmezdim kimlerle buluştuğunu
Sımsıkı tuttuğu kâğıt parçasının bir dolar olduğunu
Nasıl sevindiğini babası öldü diye

Bilir oldum kendi bilmediklerini
Farkında değil bir gecede olmuş hâfız-ı kuran
Nikâhını kıyan imamın kanserden öldüğünü
Geride kalanların kendisini beklediklerini Araf'ta
Bilseydi mucize zannettiklerinin ne kadar sıradan
Ve şahitlerin yalancı olduğunu

Ne hazin, bu yalnızın
İsminin kıyısına "Lâ Şerike Leh" yazmışlar.

Öyle mi acaba?
Tek bir kul da mı yok kalbinde taşıyan bu zavallının yükünü
Onu bulsam, yüzleştirsem
Yıkılır mı yıllar içinde inşa ettiği sehpa
Vazgeçer mi kazmaktan kendi toprağını
Uyanılmaz kötü bir rüya mı yoksa
Kötü çağrışımlı o Yassisaray.

Zeynep Kahraman Füzün

YAZI TURA

Bugün kafam bir tuhaf. Yolculuğa çıkma endişesi şimdiden bütün benliğimi ele geçirdi. Kendime bir türlü itiraf edemiyorum ama beni en çok yaşlandıran şey yol. Nereye varacağı belli olmayan uzun upuzun yollar, kıvrıla kıvrıla midemi bulandıran virajlar, dik uçurumlar, köprüler, viyadükler. Aniden çıkmaz bir tünele girecekmişiz de orada kaybolacakmışız gibi.

Ne tarafa yatacağına karar verememiş saçları, yüzünde eğreti duran burnu, balık ağzı, büzüşmüş dudakları... Ortalama yaşlarda bir adam, ortalama fiziğiyle, ortalama giyim zevkiyle garın tam da ortasında dikilmiş boş boş bakıyordu. Karşısındaki saati izliyordu ama onu görmediğine eminim. Bakışları, akli, fikri bambaşka yerlerdeydi. Darmadağın olduğu belliydi; ayaklarına verdiği pozisyon, tek bacağının üzerine yaylanması, omuzlarını ensesine doğru kasıp kasıp gevşetmesi...

Ne saçma birisin sen? Ne kadar da işe yaramazın tekisin. Tamamen oksijen israfısın bu hâlinle. Kendine gel. Silkelen hadi. Bu şekilde hayat geçmez. Bu tavrınla asla adam olamazsın. Kimse seni böyle kabul etmez ki. Nereye gidiyorsun bilmiyorum ama biraz gittiğin yere hazırlan. Saygıyla karşılamarını istiyorsan önce kendini sev. Durumunu hiç beğenmedim.

Kahretsin, vakit geldi bile. Bir an önce yola çıkmam gerekiyor ve ben buna hazır değilim... Yanıma çanta yahut defter, belki cüzdan ya da ne bileyim biraz harçlık alabilirdim. Elimde sadece buruşuk bir kâğıt parçası tutuyorum. Üzerinde tek kullanımlık uzun yol bileti yazıyor. Gideceğim yer bile belli değil.

Yüz ifadesinden kafasının karışık olduğu anlaşılıyordu. Bir sağa bir sola dönüp adımını rastgele attı. İlk adımını ne idüğü belirsiz diğer adımları izliyordu. Yürüyüşü boyunca düşünceli hâli devam etti. Hareketlerinin savrıkluluğu ile yanağındaki yara izleri garip bir uyum içindeydi. Kimi zaman hızlanıyor, kimi zaman ağırdan alıyordu.

Senin bu garda ne işin var? Bak her yer insan kalabalığı. Pis ve yıkık dökük bir yer. Köşedeki derme çatma büfeyi görüyor musun? Pişmemiş poğaça kokularıyla sigara dumanı birbirine karışmış. Yerlerde çamurlu ayak izleri var. Çöp konteyneri gündürlür boşaltılmamış gibi. İçinde bir ceset olduğuna bahse var mısın? Buradan kalkacak olan trene binmek istediğine emin misin?

Bunalmıştım. Bekleme salonundan çıkarak rayların hemen yakınındaki banka oturdum. İki vagonlu tren önümde duruyor. Lokomotif vagonlarla uyumlu değil. Hatta onlar bile ayrı fabrikalardan çıkmış gibi. Aman neyse ne... Kalkış saatine kadar binmiş olmam gerek. Görebildiğim kadarıyla vagonlardan biri tıklım tıklım dolu, diğeri ise bomboş.

Başını bir o vagona bir ötekine çeviriyordu. Trene binenleri dikkatlice süzüyor, adımlarını takip ediyordu. Bazen şaşkınlıkla açılan gözlerindeki garip ifade dudaklarını kıvrmasıyla son buluyor ve bakışları hemen başka bir yolcuya yöneliyordu. Bir müddet böylece durup izledi.

Neden sağa sola baktığını anlamıyorum. Kimseden medet ummana gerek yok. Kimse senin bu zavallı hâline yardım edemez. Kimse sana senin için en iyi olanı bilemez. Kendin çıktın bu yolculuğa. Yalnızsın. Tek başınasın. Diğer herkesi unut ve etrafına aldırma danda yola devam et.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Artık ben de binmeliyim. Burada böylece durmak sadece endişemi artırıyor. Treni kaçırırsam eğer çok canım sıkılacak. Başka biletim yok. Başka şansım yok. Bir an önce yola çıkmalıyım. Bir an önce yolculuğum başlamalı.

Vagonlardan boş olana yöneldi. Aralık kapıdan girmeye çalışırken birden geri adım attı. Ellerini ısıtmaya çalışırcasına birbirine sürtüyordu. Belli ki üşümüştü. Üzerindeki incecik kıyafetlerle donması lazımdı. Acıdım ama onun için hiçbir şey yapamazdım. Ne gerekiyorsa kendisi yapmalıydı.

Hadi durma öyle, gir. Böyle geri adım atmak olmaz. Sana yakışmaz. Buraya kadar gelip geriye gidemezsin. Bu yolculuğu tamamlamalısın. Çıktığı yoldan geriye dönmek yalnızca korkakların işidir. Hem artık tek yapman gereken bir vagona binip yolculuğunun keyfini çıkarmak. Böylelikle yolun da hakkını vermiş olursun.

Öbür vagona doğru yürüyüp kapısına yaklaştığımda içerideki yolcuları gördüm. Yoğun bir ter kokusu olduğunu anlayabiliyordum. Midem kalktı. Kusmak üzereydim. İçerisi o kadar kalabalıktı ki girsem bile yol boyunca kalamazdım. Nefes almakta zorlanacağım ve eninde sonunda çıkacağım bir vagona girmek istemedim.

Kalkış düdüğü öttü. Son çare olarak iki vagon arasındaki boşluğa atladım. Tren büyük bir gürültüyle hareket etti. Raylardan gelen sesler doldurdu kulakları. El sallayanların yüzlerinde hep aynı ifade; geride kalmanın verdiği burukluk ve donuk bakışlar.

O berbat yerde yola devam edemezsin. Bir noktaya kadar belki gidersin ama yolculuk ilerledikçe ne kadar kötü bir yerde durduğunu fark edeceksin. Düşme tehlikesi yaşayabilirsin. Hatta her an düşebilirsin. Düşüp ölebilirsin. Bir vagona girmelisin.

Tren bir o yana bir bu yana sallanıyor, ben bu sallanma ile savruluyordum. Boş vagona baktım. Camdaki buğudan içeriyi tam olarak seçemiyordum ama hâlâ boş olduğuna emindim. Kimsenin tercih etmediği bir vagona girmemeliydim.

Diğer vagonun kapısını zorladı. Açılmıyordu. Cama vurarak kendisini fark ettirmeye çabaladı ama nafiye. Öyle hıncının doluydu ki sesini duymaları imkânsız görünüyordu. Çaresizce beklemeye devam etti.

Bak göreceksin, seni hissedecekler. Birazdan biri duyacak sesini ve kapıyı aralayacak. İçeriye girsen zaten o ısıya ve kokuya alışacaksın. Kalabalığa da alışırın. Sen sadece ısrarla çal kapıyı. Muhakkak fark edileceksin.

Yorulдум. Tükendim. Kollarımda mecal kalmadı. Bacaklarım da titriyor. Ne yapmam gerektiğini bilmiyorum. Buradan nasıl kurtulabileceğime dair hiçbir fikrim yok. Sadece bekliyorum. Sadece başıma gelecek olanı bekliyorum.

Boş vagona baktı.

Hadi gir birine.

Bir şey yapmalıyım.

Yaptı.

Dur.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Cihat Duman

ZİYAFET

Patates alırken alınan soğan
normal soğan, kuru soğan ya da olağan
çeyrek kat daha uzundur
patatesle birlikte alınmayandan

Olağanla
mor soğan
bir yemek yapılışında
ölmeden biraz evvel
kesme tahtası üzerinde
anadan doğma, hür ve müsavi
bembeyaz karşılaşırlar.

Selam vermekle vermemek
görmekle görmezden gelmek
arasında bocalarken
mor soğan dayanamaz ve bakar.
Kuru soğan
normal kabuğunu canlandırır zihninde
çoktan pişmanlığa dönüşmüş bakıştan
canlı kurtulmak için.

Mor soğan yani papağan
üç dört lira daha pahalıdır
saksasağandan düz soğandan
normal kabuğuna razı olandan
öz rüyada kurbanı oynayandan
-kötülerin haz nesnesi-

Bi kırtık daha var olmak için
en yakınıni satandan
saklanandan ağlayandan
özellikle yalvarandan
anadan dili konuşmaktan
ter içinde uyanmaktan [utandığı için]
kabus görmemişler gibi kalkandan.

Mor soğan mor renklidir kuru soğan renksiz
Mor soğan morder kuru soğan duru
Türkçenin gururu

Çuvallara taht
Pazarlara süs
Poşetlere misafir
Bıçaklara eğlence
Gözlere yaş
olan bu iki soğan
yapılıştı ölürlər
Patatesle gömülürler

YENİ

EĞER BAŞKALARI İÇİN ÖNEMLİ
OLMADIĞINI HİSSEDİYORSAN,
İLK ÖNCE KENDİNE ŞUNU SORMALISIN:
BEN KENDİM İÇİN ÖNEMLİ MİYİM?

Beyhan Budak'tan

KENDİNE
iyi davran
GÜZEL İNSAN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

SAHİ KİTAP

HÂLÂ OKUMADISANIZ

KARPUZ

Büyük olanlarının daha lezzetli olduğunu elbette biliyordu ama büyük bir taneyi tek başına bitiremeyeceğini de. O yüzden hep küçük olanlara gidiyor, diplerini kokluyor, kaldırıp ağırlıklarına bakıyor, en sonunda gözüne en yakışıklı geleni sepetine koyuyordu.

"Büyük olanları daha iyi tabii de," dedi hemen yan tarafından bir kadın sesi.

Ayağında parmak arası terlikler vardı. Bileklerine doğru daralan açık renk bir kot pantolonla gri renkte bir tişört giymişti. Güneş gözlüklerini saçına taç yapmış, stanttan aldığı küçük karpuzlardan birini floresan lambanın ışığında içini görebilecekmış gibi havaya kaldırmıştı. O da aynı dertten muzdaripti demek. Büyük bir karpuzu bitirememekten.

Gülümsedi. "Evet," dedi. "Bitiremiyorum ben de, küçükler de hep mi saman çıkar."

"Eski sokağımdaki markette dilimle alabiliyordum, öyle iyiydi. Burada satmıyorlar."

"Ben de hiç görmedim öyle bir şey burada ama sorsak belki dilimlemler."

"Ya da, sizin için de uygunsu, bir tane büyüğü paylaşabiliriz?"

Paylaşma teklifi tüm münferit çözümleri konu dışı bıraktı birden. Karar kesinleşti, bu akşam kimse tatsız karpuz yemeyecekti.

Reyon görevlisinden yardım istediler. Ananas dilimlemek için kullandığı bıçağı bir peçeteye silip getirdi. Onlar da gönüllerine göre bir tane beğendiler. Büyük bir tane. Hemen oracıkta ortadan ikiye bölündü, streclendi, tartılıp etiketlendi ve sepetlere kondu.

Birbirlerine afiyet olsun deyip gülüşerek ayrıldılar.

Eve gidip aldıklarını mutfakta yerlerine yerleştirdi. Son olarak, tezgâhın üzerinde bıraktığı karpuzu özenle dilimleyip soğuması için buzdolabına koydu. Gerçekten de rengi kıpkırmızıydı, suluydu. Ortasından bir parça kesip ağzına attı. Onca uğraşa değmişti. Yine de bu kadar neşelenmesini gerektirecek ne var sanki diye düşündü. Alt tarafı eve güzel bir karpuz getirmişti. Hepsi buydu.

Yemeğini, her akşamki gibi, televizyonun karşısında, en sevdiği diziyi izleyerek yedi. Sonra küçük bir tabağa dolaptan iki dilim karpuz koyup geldi. İlyce soğumuştur, hoşuna gitti. Mutfağı toparlarken biraz daha, yatmadan hemen önce biraz daha yedi.

Sabaha doğru midesinde kramplarla ve kusma isteğiyle uandı. Lavaboya gitti, içinde ne varsa çıkardı. Kramplar geçmedi.

Acıdaki doktor, durumunu önündeki forma besin zehirlenmesi olarak kaydetti. Midesini yıkayıp, aralıklarla serum bağladılar. Ertesi günü hastanede, müşahede altında geçirdi. Akşamüzeri, dört günlük iş göremez raporuyla evine uğurlandı.

Suçlu elbette karpuzdu. Doktorlar da bu konuda hemfikir. Bozulmuştu herhâlde. İki kişi bir olup, özene bezene, bozulmuş bir karpuz seçmişlerdi demek. Acaba o da zehirlenmiş miydi? Kendisi bu kadar ağır atlattığına göre mutlaka o da hastalandığı olmalıydı. Acaba hastalandığında yanında biri var mıydı? Yanında biri olacak olsa neden yarım karpuz alsın ki diye cevapladı içinden endişeli bir ses.

O zaman yalnızdı. Ya kendisi kadar şanslı olamıyorsa? Ya hastaneye gidecek gücü ve zamanı bulamıyorsa? Ya akşam yemeğinde alkol alıp sızdıysa ve kusmaya başladıysa...

Sakin olup düşünmeye çalıştı. Markette karşılaştıklarında çanta takmış mıydı? Emin olamadı ama sanki yoktu çantası. Kiyafetini hatırlıyordu az çok ancak çanta gördüğünü hatırlamıyordu. Eğer çanta almadan geldiyse yakınlarda oturuyor olmalıydı. O hâlde gidebileceği ya da götürülebileceği en yakın hastane kendi kaldığıydı. Gerçi hemşireler aynı nedenle aynı akşam hastaneye gelen başka biri olsa söylemezler miydi? Söylerler miydi? Bütün hemşireler boşboğaz olmak zorunda değil diye düşündü.

Ertesi sabah, doktorun önerisine uyarak hafif bir kahvaltı yaptıktan sonra hastaneye gitti. Acil serviste çalışan görevliye durumu kısaca anlattı. Görevlinin bakışlarından anlamadığını fark edince biraz daha etraflıca anlattı. Görevli bankodan kalkıp içeri gitti. Geri geldiğinde hasta kayıtlarına bakma yetkisinin olmadığını söyledi.

"Bakin, durumu anlamiyorsunuz. Evinde yalnız bir kadın, zehirlenmiş ve hatta ölmüş bile olabilir" diye bağırarak istedi, yapamadı. Onun yerine teşekkür edip ayrıldı hastaneden.

Bir kafeye oturdu. Kahve söylemek istedi, midesini düşünüp vazgeçti. Bir şey ısmarlamış olmak için ıhlamur istedi. Etrafa, kafede oturan, dışarıda yürüten, gelip geçen insanlara baktı. Belki markette olduğu gibi yine karşılaşırlardı. İçi rahatlardı.

İhlamur ağzında kötü bir tat bıraktı. İlaçların etkisiydi herhâlde. Yoksa ıhlamur severdi. Şefkatle eş anlamlıydı ıhlamurun tadı. Çocukluğundaki bütün hastalıklarının baş ilacıydı. Onu bu kötü tatla anımsayacak olduğuna üzüldü.

Bir saat kadar geçmişti, ıhlamurun kalanı soğumuştur. Etrafa bakınmaya devam ediyordu. İçerisi kalabalıklaşmıştı sonradan. Son gelen bir grup gençten biri karşısındaki boş sandalyeyi alıp alamayacağını sordu. Canı sıkıldı. Tek sandalyeli bir masada oturmak istemiyordu. Kendisini çıplak gibi ya da kararlılıkla üzerine spot ışıkları tutulmuş gibi hissediyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsi - <https://rantey.org>

Merve Yılmaz

Hayır demeyi çok istedi ama makul bir neden bulamadığı için izin verdi. Bir süre daha oturdu. Huzursuzluğu dayanılmaz olunca kalktı.

Kafenin olduğu sokakta ve ana caddede yürüdü. Hâlâ sırtında ağrı hissediyordu. Artık eve dönmeyi düşünürken aklına bir de markete uğramak geldi. Belki kasadakiler onu tanıyor olabilirlerdi hatta belki orada karşılaşabilirlerdi yeniden. Adımlarını olabildiğince hızlandırdı.

Kasada o günkü görevli kadın vardı. Zaten iki kişiydiler, hiç değişmiyorlardı. Olanları anlattı. Kadın önce kendilerini suçlamak istediğini düşünüp savunmaya benzer cümleler kurdu. Niyetinin bu olmadığını anladıktan sonra da düşünmeye ve hatırlamaya çalıştı. Oraya çok müşteri gelip gidiyordu, hepsini aklında tutamıyordu, zaten hafızası eskiden beri çok kötüydü. Sonuçta kayda değer bir bilgi edinmeden oradan da ayrılmak zorunda kaldı.

Bundan sonra tek yapabileceği yerel haberleri takip etmek olurdu. Eğer korktuğu kadar kötü bir şey başına gelmişse haberini yaparlardı herhâlde. İçinde kadına karşı öfke duymaya başlamıştı. Bu kadar çaresiz olmak zorunda mıydı?

Artık eve yaklaştığını düşünerek kafasını kaldırdığında tanıdık bir yerde olmadığını fark etti. Marketten çıkınca yanlış yöne yürümüş olmalıydı. Öfkesi katlandı. Nasıl olur da kendi başının çaresine bakamaz, hiç tanımadığı insanlara yolunu şaşırtabilir!'

Önünde durduğu çiçekçiden yolu sormaya karar verdi. Kapının önüne saksılarla tek dal orkideler sıralanmıştı. Güzelliler. Onlara bakarken tanıdık bir çift terlik gördü. Bakışlarını yukarı çevirip sahibisiyle karşılaştı. Kıyafeti farklıydı ama kafasındaki gözlük aynıydı. Kadın onu hatırladı.

"Sizi arıyordum inanmayacaksınız ama," dedi.

"Beni mi?"

"Karpuz aldığımız günün gecesinde hastalandım. Gıda zehirlenmesi. Midemi yıkadılar."

"Ya, geçmiş olsun, çok üzıldüm."

"Siz ne yaptınız? Yani, karpuzu..."

"Ben çöpe attım, kokuyor gibi geldi, belliydi yani."

"Ee?"

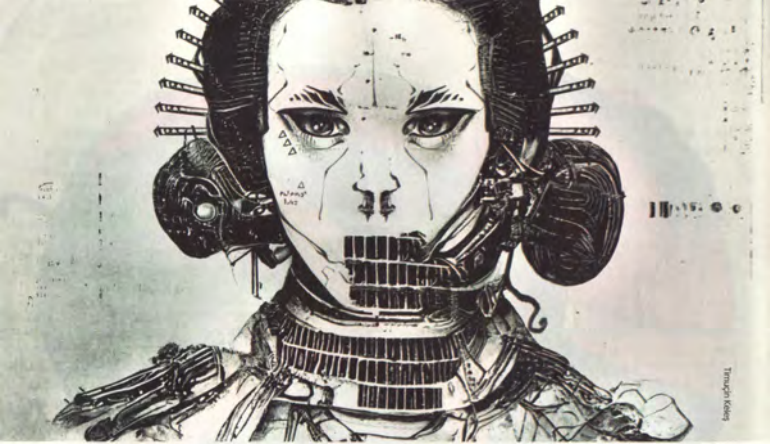
"Hepsi bu, çöpe attım, hiç yemedim."

"Anladım."

Aslında anlamamıştı.

"Aslında anlamadım," dedi. "Siz beni o karpuzu aldığımı bile bile, bunca zaman, hiç merak etmediniz mi?"

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Çeviren: Selim Bektaş

Minyoung Lee

BENİ ROBOTA DÖNÜŞTÜR

Son dört yüz senedir izlediği sabah rutini: Kendisini yatağın fişinden çekmek. Günü kalını için organlarının yeterli pile sahip olup olmadığının kontrol etmek. Evinin önündeki sumakta ölenleri yad etmek. Annesi için bir tütsü. Kızı için yeni koparılmış taze bir çiçek. Çoktan ölmüş amcası için yanan bir sigara. Onların yanına gittiğinde kendisi için birinin yasemin kokulu bir mum yakmasını umuyor, kimin yakacağından emin olmamakla birlikte.

İki yılda bir olan muayenesi. Her kıpırdadığında kırışan bir kâğıt mendile oturuyor. Paslanmaz çelik. Beyaz. Ürperti. Duvarda bilmediği cihazlar. Ötüyor. Biyotehlike. Alkol. Mikropların yüzde 99.99'unu öldürür. Tıpa. Sayılar. Işıklar. Plastik önlük yapay derisine yapışıyor. Yumruğunun içinde kırışmış olan broşürün kenarını katlıyor. Kenarları aşınmış kuşe kâğıdın altından kahverengi karton gözüküyor. Bu defa belki onu bırakırlar. Belki de bu sefer zamanı geldi.

Doktor içeriyor giriyor, kadının koluna yerleştirilmiş sokete bir mil sokuyor, hayati organlarını kontrol ediyor. Hepsı normal, hepsi sağlam. Altı ay sonra tekrar kontrol edecek. "Bir saniye, durun," diyor kadın. Elindeki katlı broşürü doktora uzatıyor. "Lütfen, sırası geldi."

"Bunu daha önce konuştuk," diyor Doktor. "Sizi robota dönüştürmeden canlı ve sağlıklı tutabiliriz. Reçetenizdeki organlar, onlara ve kendinize iyi baktığınız sürece birkaç yüzyıl daha size yeter."

"Robot olamayacak kadar canlı mıyım?"

"Yeteri kadar hasar yok."

"Bunu daha önce söylemiştiniz."

"İnsan kalmayı tercih edesekiniz. Bana güvenin."

Doktor uzaklaşırken broşürü çöpe atıyor. Kadın muayene masasından kalkarken oturduğu kâğıt mendil yırtılıyor. Arkadaşları onun neden bu kadar erken robota dönüşmek istediğini anlamıyor. "Eğlenmene bak, hayat kısa, hâlâ gençsin. Kimse bir robot olmanın nasıl hissettirdiğini bilmiyor," diyorlar. Hiçbir robot bunun nasıl bir şey olduğunu bize anlatmadı. "Belki de hiçbir şey hissetmiyorlar," diyor kadın. "İyi de bunu kim ister?"

Bunu iki yüzyıl önce istemişti, araba kazası geçirdiğinde, klasik bir Japon otomobili kullanan bir herif çarpıp kaçmıştı çünkü araba kullanmayı seviyordu ve kendi kendine giden arabayla bir yerlere götürülmek "gerçekten araba kullanmak" değildi. Polis, sağlık ekibi, sağlık sigortası çalışanları, kimse bu çağda birine araba çarpacağına inanmadı.

"Şansa bak!" dediler. "Nasil hissediyorsun?"

Acilde uyandığında ilk gördüğü şey tavanda duran kirli beyaz bir resimdi, on yıllardır görmemişti böyle bir şey.

"Görüşünüzü hâlâ düzeltmedinizi fark ettik," dedi doktor. "Bu yüzden siz baygınken kornealarınızı değiştirdik."

Ayağa kalkmak istemişti. Omurgasına doğru bir sarsılma. "Henüz hareket etmeyin," dedi doktor. "Önce organlarınızın sarj olması gerekiyor." Geniş çaplı bir ameliyat, ender bir yaralanma fakat sonunda gayet basitti.

Sonraki günlerin neredeyse tamamında ince yulaf yemek haricinde uykudan kalkmadı. Sadece vakasını incelemek için gün aşırı gelen tıp fakültesi öğrencileri tarafından uyandırıldı. "Haşta bir insanın kullandığı seyir hâlindeki bir araç

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteyp.org>

çarpmış," dediler. "Rastlaması ender vakalardan, en son yirmi ikinci yüzyılda böyle bir kayıt var. Neden robota dönüştürülmüdü?" diye sordu bir öğrenci. "Hâlâ canlıydı," dedi uzman doktor.

"Neden robota dönüştürülmedim?" diye sordu kadın. "Yeterince hasar yok," dedi doktor.

Kızı öldükten birkaç sene sonra üçüncü kocası bir robota dönüştürülmüştü. Uykusunda gitti, Ani Bebek Ölümü Sendromu. Bu böyle oldu ya da kedi nefesini aldı; kayınavalesinin sebebinin özetlemeyi sevdiği şekliyle. Hamile olduğunu öğrendiğinde kediden kurtulmaları gerektiğini söylemiş olduğunu bir kez daha hatırlatarak. Doktorlar, kederinin dayanılamayacak kadar büyük olduğunu söylediler, nasıl olsa kırık bir kalpten ölecekti. İnsanlar seçenek onur acıdan kurtarmaktı. Sonra robot kocası kadını gecenin köründe terk etti, robotların hep yaptığı gibi.

Yatakta adamın yattığı taraf hâlâ misk ve motor yağı kokuyor. Kadın adam için buzdolabında çikolata saklıyor. Kocasının öldüğüne kendini ikna edebilirse, adak taşında onun için sunacağı şey çikolata olacaktır. Fakat emin değildi ve hâlâ hayatta olabileme ihtimali olan birine adak adamak yerinde bir davranış olmazdı.

Duyduğu ızdırap gayet aşına olduğu bir his, hiçbir doktoru buna inandırmasa da. Yedinci kez çocuk düşürdükten sonra rahminin alınmasını istemişti başka ızdıraplardan kendini korumak için, basit bir prosedür, bir gün içerisinde taburcu oluyorsun. Ancak şehirde bunu yapacak bir doktor bulamadı. "Daha ikinci kocanızdan yeni boşandınız, hâlâ bekarınız. Daha gençsiniz ve tekrar evlenmek isteyeceksiniz. Yeni kocanızla çocuk sahibi olmak isteyeceksiniz."

O çocuk kadının kurumuş karnından sağ çıkmayı başardı ama bir kedinin bıyıklarından kurtulamadı.

■ ■ ■

Uzun boylu binaların boğduğu kalabalık kaldırımları takip ederek eve dönüş yolunu uzatıyor. En sevdiği çiçeğinin köşede bir dükkânı var. Kızı yarın sabah adak taşında bırakılmış nergislere minnet duyacak. Çiçekler onun doğum günü için. Çiçekler onun ölüm günü için. Fark etmez. Yüzlerce yıl önce olmuştu, sanki bu sabah olmuş gibi.

Camekânlar kadının gözünü alıyor, dikkatini çekmek için çırpınıyor. Onlara bakmak için boynunu çeviriyor kadın; süretsiz beyaz vitrin modelleri yeşil ipek ve suni kürk giydirilmişler, parlak deri çantaları kırmızı satenle süslenmiş. Camda genç bir kadının yansıması belirdi, otuzlarında, gerçi kimse artık kimsenin yaşını bilmiyor. Artık dört yüzyıl önce olduğu kadını anımsadığından bir an için bu yansımanın kendisine ait olduğunu farz etti, tanımadığı bir yansıma. Bütün ızdıraplar nereye gitti. Bütün ölümler nereye. Bu kadının dudakları sanki ölü bir bebeği öpmemiş gibi hâlâ dolgun ve pembeydi, sanki acımasız bir sevgilinin arkasından sövmemiş gibiydi, kendi çocukluğunu bilen son insanın ölüsü yakırlıken gülümsememişti.

Dükkânda geziyor. Yürüyen merdivenlerde dikiliyor. Pürüzsüz siyah plastik. Cam avizeler. İçeride deveran eden hava tefarik ve bergamot kokusu dolu, yıllarca evvel nesli tükenmiş bitkiler. Vitrin mankenleri yeni sezonun modasını giyinmiş, parlak ve renkli. Beş sene öncekiyle aynı, on sene öncekiyle, yirmi sene öncekiyle, yüzyıllar öncekiyle. Kadın, erkek, spor giyim, iç giyim, ev aksesuarları en üst katta. Bir iki adım atıp ilk gördüğü yatağın kenarına oturuyor. Yatağın içine geçiyor, bunun rahat olup olmadığından emin değil.

Geçen birkaç yüzyılda yataklar pek değişmedi.

Seyir terasına doğru yürümeye başlıyor, mağazaya has bir şey bu teras. Kentteki en yüksek yapı bu, orta ve büyük ölçekli her şehirde dükkânı olan ulusal bir holdinge ait. Bu zincirdeki diğer dükkânlarla neredeyse birebir aynı. Turistler hâlâ dünyanın tepesinde olma fikrine bayılıyor. Kendilerini güçsüz hissetmek için bu terası arayıp duruyorlar. Robotların güçsüz hissetmesine gerek yok. Robotların rahat hissetmesine gerek yok. Robotların adak taşına koymak için muma bile ihtiyaçları yok. Mumları yakacak kimse kalmadı zaten.

Esintili bir gün. Terasta üç-beş kişi var. Çıkıntıda kendine bir yer buluyor. "Ne kadar güven verici," diyor, aşağı bakarken. "Ne kadar değerli."

Hasar. Yeteri kadar hasar yok.

Kendini aşağı bırakıyor.

■ ■ ■

Esinti.

■ ■ ■

Paslanmaz çelik. Beyaz. Ürperti. Duvarda bilmediği cihazlar. Ötüyor. Biyotehlike. Alkol. Mikropların %99.99'unu öldürür. Tıpa. Sayılar. Işıklar. Plastik önlük yapay derisine yapışıyor.

"Şanslıydınız," diyorlar. "Kalabalık bir sokağa indiniz. Sizi düşerken gören insanlar vardı. Hemen ambulans çağırıldılar."

Acı. Acı.

Kadın güldükçe gülüyor. Acı o kadar şiddetli ki neredeyse ızdırabı unutturuyor.

"Sizin için ağrı kesicileri artırabiliriz. Yakında daha iyi hissedersiniz."

Kadının yaşadığı şaşkınlık doktoru güldürüyor. "Sizi geri getirmek için bir ton uğraştık. Geniş bir doktor ekibi. En son teknoloji. Neredeyse seni robot yapacaktık. Ama üstesinden geldin. Gururluyuz. Çok gururluyuz."

Kolunu yokluyor, soketinin içerisinde geçip damarını besleyen plastik bir tüp. Sızı hissetmeyen bükülgen deri.

Altındaki çıkıntılı damara dokunuyor, nabzını hissediyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

TEK BİR 'AN'

"İnsan ruhunun en az sabır gösterdiği şey mutluluktur. Şöyle bir düşünelim; acıyı uzun süre taşıyız omuzlarımızda, nefreti, kini yıllarca saklarız zihnimizin keseciklerinde, sabrederiz yoksulluğa, yolsuzluğa, amansız saldırılara, suratımızı asıp otururuz saatlerce, duyguları yaşarız yıllarca ama ya mutluluk? Ona sabrımız yoktur, gelir geçer ömür misali bir an, anınsın."

Ahmet Hamdi Tanpınar

Eski Çin'de var olduğu rivayet edilen büyük hanedanlıklardan birinde suçluları cezalandırmak için yılda bir gün seçilmişti. Yıl boyunca zindanlarda hapsedilen suçlular o gün geldiğinde birer birer zindandan çıkarılır ve güneşin doğuşuna en yakın yere inşa edilmiş olan meşhur bir kuleye götürülürlermiş. Kulede gece boyunca çalgılar çalınır, danslar edilir ve şarkılar söylenirmiş. Mevsime uygun en taze sebzelerle, uzun süre dinlendirilmiş en lezzetli etler bir araya getirilerek ziyafet sofraları hazırlanır ve köylülerin bile bulmakta zorlandığı yöresel içecekler servis edilirmiş. Özenle hazırlanan bu gece sadece ve sadece güneşin doğuşuyla beraber infaz edilecek olan o suçlular içmiş. Ziyafet sofrasında hem korkudan hem de şaşkınlıktan tir tir titreyen suçlular biraz zaman geçince müzik, yemekler ve içeceklerin etkisiyle rahatlar ancak kendilerini bekleyen acı sonu da bir türlü akıllarından çıkaramazlarmış. Yine böyle bir gecenin sabahında, güneşin ilk ışıkları kulenin yüksek pencerelerinden içeriye dolarken mahkûmlardan biri hâlâ ölmediğini fark ederek önce kendi bedenini yoklamış sonra da yanından oturmakta olan cellada dönmüş. "Güneşin ilk ışıklarıyla kafalarımızı kesmenizi gerekmiyor muydu?" Cellat usulca; "Evet," der gibi gözleriyle onaylamış. "Ama," demiş mahkûm; "Güneş doğdu... Ben hâlâ yaşıyorum ve kafam yerinde." Bu kez cellat; "Hayır," anlamında kaşlarını kaldırmış. "Kafanı çoktan kestim. Öldüğünü anlayan için ayaya kalkman gerekiyor."

Ayaga kalkmak... Nefes alıyor olmanın yaşamakla bağdaşmadığını anladığın ve bu dünyadaki yerini sorguladığın tek bir 'an'...

Hayatın bir yolculuk olduğunu öğrettiler bize ve belki de bu sebeple hep dışarıda bir yerlerde aradık istasyonları, durakları, ayrılıkları ve kavuşmaları. İçimiz yolculuklar çaktı ve bir yerden bir yere gitmeye heves ettik yaşama tahammül gücümüz ölçgeçti. Oysa öğretilen geçen yolculuktan kasıt, insanın kendi içine doğru yaptığıydı. Kendimizi tanımadan, anlamadan, bu dünyadaki yerimizi bir kez bile sorgulamadan, neyi istediğimizin ama daha da önemli neleri istemediğimizin sağlamasını yapmadan ve bir kez bile olsa kendi bilincimize çarpmayı göze almadan; dış dünyada da hareket edemiyordu insan. Yaşayan bir ölüye dönüyordu ve uzun süre hareketsiz kaldığı için de ayaga kalkması imkânsız hâle geliyordu.

Bildiği bir acıyı hiç bilmediği bir mutluluğa değişen, ait olmadıkları yerde sahip olduklarıyla yetinen, kendini bulmasında engel olan rutini benimsyen, kazanmadan kaybetmekle ilgilenen ve sürekli yorgun hissedene insanlara dönuştük. Gerçek bir hayat yaşamak; parayla, şöhretle, şansla ya da başkalarından görüp beğendiklerine sahip olmanla ilgili değildir; gerçek bir hayat, senin kendini yaşamana ilgilidir. Anadolu'da eski bir deyiş vardır; "Bir demirciyken mutsuz olan bir kralken de mutsuz olacaktır."

Mutluluğu salt gelecekle ve sahiplikle ilişkilendirmek kişinin kendinden uzaklaşmasına sebep olur. Kişi kendinden uzak kaldığı ölüde yorgundur. Ama aslında yorgun değil sadece isteksiz. Sevdigi bir işle ilgilenen insan, potansiyelinin dışına çıkar ve bizlere insanüstü görünmeye başlar. Oysa sadece kendi içine dönmüş ve kendine uygun olanı keşfederek yola koyulmuştur.

Günün birinde bir at dörtnele koşarak yokuştan aşağı iniyormuş. Atın üzerindeki adam da önemli bir yere yetişiyor gibi görünüyormuş. Yokuşun kenarında bekleyen biri adımı görüp seslenmiş; "Hey, böyle acele acele nereye gidiyorsun?" "Bilmem," demiş atın üzerindeki adam ve eklemiş; "Ata sor." At, seni bilincisizce yönlendiren alışkanlıkların. Rutinini oluşturmak güzel ama alışkanlıklarının ne kadarı içindeki seni ortaya çıkarmaya fayda sağlıyor? Dünyanın en rahatsız koltuğunda yarım saatten fazla oturursan alırsın. Kötü kokan bir ortamda kalmaya devam edersen kokuyu duymazsın. Gürültüyle, kirliliğe hatta şiddete bile alırsın. Alışkanlıklarını gözden geçir. Ne kadarı sana fayda sağlıyor? Mutlu musun yoksa sadece sahip olduğun rutini kaybetmekten korkan ve ömrünün neredeyse tamamını mutluluk beklentisiyle geçiren bir yorgun musun? "Eğer sahte olanı riske edebilirsen, gerçek senin olabilir. Ve buna değer çünkü sadece sahte bir şeyi riske edip gerçeğe sahip olacaksın. Hiçbir şey riske etmeden her şeye sahip olacaksın."¹

Kendini bulma yolunda yalnızsın ama kendini bulmaya çalışan diğerlerinin arasındasın ve bu yolculukta kendi anlamını kendin bulmak zorundasın. "Başlamanın bir anlamı varsa bitişini göze almak, bitişin bir anlamı varsa başlangıcı olmak değil midir? Yaşamı düz bir çizgide tutmak tükenmektir. Yaşamak zorunda olduğumuz şunca yılı aykırı uçlar arasında gezdirip geçirmedikçe, alışkanlıkların sınırlarını aşmadıkça zaman zaman, yaşamak nasıl yenilik olur tükenmek değil de?"²

Ölümün hayattayken de gerçekleşebildiğini anladığımız o tek bir an'ın içinde; ayaga kalkabilmek dileğiyle...

¹ Osho.

² Şükrü Erbaş.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://raritey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

YERİN KEMİKLERİ

Dünyayla aramda o yatıyor. Kavuşamıyoruz. Unutulmuş toprağının altında kuru kemikleri uyuyor. Düşlerimde böcekler etlerini kemirip kemiklerini bir kenara tükürüyor. Kirli ırmakların dibindeki taşların gözünden onu seyrediyorum. Gölgesi yüzüme dökülüyor. Dünyayla aramda Tares yatıyor. Kavuşamıyoruz.

Annem her sabah bu eski sefard türküsünü babama uyarlayıp söylerdi. O gittikten sonra göğsündeki kuşlar başka yerlere uçuştu çünkü. Eski deviniminde dönmedi bir daha zaman. Sabahları uyuyamadı. Gece oldu, uykularına kavuşamadı. Saçlarındaki ırmakları erkenden kuruttu. Gözlerinin karasını çabuk söndürdü hayat. Arada altmış yıl var. Yine de dün gibi önümde. Gün ışıdıktan biraz sonra köşedeki pastaneye çörek almaya gitmiş, eve dönyordum. Basamakların bitiminde yan komşuyu gördüm. Gecelikli bir kadın işe uğurluyordu adamı. Küçük bir baş selamı yeterliydi benim için. Ama beni görür görmez, ağızlarından “Günaydınlar”, “Hayırlı sabahlar”, “İyi günler” benzeri laflar döküldü. Annemin sabahları söylediği bu türküyü de o zaman hatırladım. Gün ışığı bana hep anemi hatırlatır zaten. Pencereye karşı mırıldanmalarını. Ezan sesini. Babamla bir türlü kavuşamadıkları kahvaltı sofralarını. Ama ne kadar düşünürsem düşüneyim sonunda göğsümde bir yerde, siste, derinde, sapada, silinip gider anısı. Kapıyı kapattım. Anıyı unuttum.

Hem söylemiş miydim, günaydın lafından da hiç haz etmem. Gün, ne zamandan beri herkesin penceresinde ışıyor, bilmem. Cümlemizde bir aydınlık merakı. Işıkla huzurun ne ilgisi var, ermiyor aklım. Sana aydın, ona aydın, şuna, öbürüne ama perdelerini artık açmayan bu yaşlı kadına da aydın mı gün? Yüzümü önüme katıp içeri girerken ne neşe ne kibir ne telaş kaldı içimde. Unuttum. Arkandan “Amma lanet kadın,” demişlerdir muhakkak. “Buna bulaşılmaz,” demişlerdir. “Delî mi, ne!” diye söylenmişlerdir, ne gam. Unuturum nasılsa. Unutkanlık arttı son yıllarda. Doksandan sonrası kolay değil. Aldıklarımı yerine koymayı hep ihmal ediyorum mesela. Üst kattaki çocuğun defterini nereye sakladığımı geçen gece uyanıp uzun uzun düşündüm. Mesela. Hangi odaya koydum, üzerini neyle kapattım hatırlayamadım bir türlü. Sabah olup da uyanınca salonun ortasındaki masada karşılaşım da ütü odasında bir köşeye fırlatıverdim zavallıyı. Çocukken evdeki arka odaya kapanıp saatlerce yazdığımı aynıysıydı. Arka sayfaları bile benimkiyle aynı yerden kıvrılmıştı. Olması gereken yere döndü işte. Hepsi o. Sırada kapıcının eve girer girmez girişteki askılığa astığı ceket var. Onu da yarın alacağım. Lacivert iplikle işlenmiş çizgileri, gri, keten kumaşı, eprimiş cepleri, yer yer yırtık astarı, kirli ama yine de sağlam eteği, İtalyan işçiliği. Babamın zevki. Severdi elbiselerine özenmeyi. O gün davete gideceğini bilerek giyinip çıkmıştı erkenden. Sonra. Sonrası malum. Birisi intizamla dikmişse de dikkatli bakınca göğsündeki delik hâlâ fark ediliyor. Göğsünün sol altında. Kalbin ortası ya da çok yakınında. Dokuz milimetre. Tanrım, olacıkların güzergahını belirlemek ister gibi davete gideceğini hatırlatıp sokağın ortasına dek yürütmüştü onu. Sonra bir kimsesizin attığı kurşun yüzünden yere düşürmüştü. Tak. Dokuz milimetrelilik bir delik. Bir kahve pişireceğim şimdi. Artık o hüznünlü hatıralardan göç ettirdim kendimi. Kapı mı çaldı? Kapı çaldı. Yan komşuyu uğurlayan kadın gelmiş. Geceliğini çıkarmış. Saçlarını toplamış. Yanaklarına al sürmüş. İçeri aldım. İlk adımı geç atsa da çok geçmeden varlığını hole bıraktı. Bir kahve yapmasını rica ettim. Yadırgayacak kadar uzun değil, ama biraz bekledi. Ardından şekeri, sütü, cezveyi eliyle koymuş gibi bulup iki fincan kahve pişirdi. Elinde tepsikle salona girer girmez gözlerini koltuktaki örtüye diktî. Kahveyi alıp yanıma koydum. Sonra ben de ona diktim gözlerimi. Fakat çok geçmeden bakişmanın sürmesine fırsat vermemek için şüphelerini haklı çıkardım. “Sizin masa örtüsü, evet?” Şaşırmış göründü. Konuşmadan önce bir boşluk oldu düşüncesinde. Ama sonra, “Çok yakışmış.” dedi. “Duvarlara uymuş.” Beni gâfil avladığını sanıyordu sanki. Ne cevap verdim ne tebessüm ettim. O da boşluğu doldurmak ister gibi, “Levent bahsetmişti evde sadeliğe gittiğinden. Demek bu örtüden de o yüzden kurtulmuş.” dedi. O an rahmetli halam geldi aklıma. O da annemi sinirlendirmek için cümleleri böyle iğneleyici fiillerle bitirirdi. Canım

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

*Sonunda ayağım
yerdeki bir şeyi
çatlattı. Düştim.
Burnuma devşirme
limon kokuları
gelince perdele-
rim açıldı. Yüzüme
bakıyorlardı.*

Marcel Mouly

sıkıldı. Cevabı bildiğim hâlde, “Siz ne zamandır berabersiniz? Evlenmeyi düşünmüyor musunuz?” deyiverdim. Sonra der demez pişman oldum. Ne gerek vardı buna bilmiyorum. İçimde ince bir şey titredi. Fakat kadının yüzü korktuğumun aksine düşmedi. Hatta ifadesinde çiçekler açtı, gözlerini yapıntı bir sevecenlik kapladı, sesi neşeyle incelmişti sanki. “Biz beraber değiliz Levent’le. Birkaç gün sonra gideceğim.” dedi. Bunda sevinecek ne bulduğunu merak ettim. Kahvem bitmek üzereydi. Elli yıldır ilk defa perdeleri açıp içeriği rüzgârla doldurmak istedim. Sıkıntı boğazımdan taştı. Dilime sığmadı. “Çok iyi fal baktığımı söylerler.” dedim. Özellikle o yaştaki bekar kadınların fala meraklı olduğunu tahmin ediyor, onunkine de bakmam için rica etmesini umuyordum. Fakat o gülümsemekle yetindi ve parmaklarının arasında soğuyan kahveyi önündeki sehpa bırakıp, “Ben artık kalkayım,” dedi. Hızlıca doğruldu. Sözcükleri yıkayıp bir daha denedim. “Verin sizinkine de bir bakayım. Söylediklerimin çıktığını söylerler.” Yüzündeki tazelik bu kez solar gibi oldu. “Teşekkür ederim ama ben böyle şeylerle ilgilenmiyorum,” dedi. Böyle şeyler derken neyi kastettiğini anlamadığımı fark ettim. Kuruntular zihnimde billurlaştı. “Ama ısrar ediyorum. Bana inanmıyor musunuz?” dedim. Bu kez onun da gözlerimde karanlıkların çalkalandığını anladım. Hızlıca kalkıp kapıya doğru giderken kolundan yakaladım. “Lütfen, çok iyi bakarım diyorum. İnanın.” Adımları hızlanınca yetişmeye çalıştım. Sonunda ayağım yerdeki bir şeyi çatlattı. Düştüm. Burnuma devşirme limon kokuları gelince perdelerim açıldı. Yüzüme bakıyorlardı. Bir. İki. Belki beş kişi. Öksürük sesleri. Çocuklar. Oraya buraya atılmış oyuncakların peşindeki ayaklar. İnsanla aradaki gurbet böyle mi kapanacaktı? Yıllar sonra aydınlığı böyle mi tadacaktım? Kara kuru bir gölge elindeki bir şeyi sallaya sallaya bağırırken yeniden kapandı perdelerim. “Anne, defterimi buldum! Defterimi buldum!”

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

AYRILDIM GÜLÜM SENDEN

Baktım ki bu muhaverenin biteceği yok, lafı paket lastiği gibi bir o yana bir bu yana sündürüp duruyor, bir türlü gelemiyor geleceği yere, sözü ağzından çekip aldım.

"Hikâye bu ya!" diye haykırdım.

Sustu. Ben de sustum. Hikâyeyi kafamda şöyle bir toparladıktan sonra tane tane dökmeye başladım:

Kurdun biri, su içmek için dereye inmiş. Bir de ne görsün: Kıvrır kıvrır bir kuzu da su içiyor. Kuzu da kurdu görmüş tabii.

Yüreği alıp alıp veriyor.

Belli. Kurt, kuzuyu ham yapacak. Ama kurda bir bahane gerek.

"Hey! Ne halt etmeye suyunu bulandırıyorsun?"

"İmkânsız efendim. Siz derenin üst başındasınız, ben alt başında. Suyunuzu nasıl bulandırabilirim?"

"Haaa! Öyle mi? O zaman sen bana geçen sene küfreymiştin."

"Aman efendim ne diyorsunuz! Ben kuzuyum, bu yıl doğdum."

"Sen değilsen kardeşindi."

"Bu da imkânsız. Çünkü ben anamın ilkiyim."

Kurt iyice şaşırmış. Bakmış ki uydurduğu her bahane bumerang gibi kendini buluyor, sonunda ağzından baklayı çıkarmış.

"Valla ne söylersen söyle, ben seni yiyeceğim."

Sustum. O da sustum. Neden sonra:

"Bu hikâyedeki kurt ben oluyorum galiba," dedi. "Ben aslında..."

Sözünü ağzına tıkladım.

"Sen aslında mahkemeyi çoktan kurmuş, hükmü kesmişsin. Olmadık bahanelerle, kararına uygun bir kanun maddesi arıyorsun. Ara bakalım. Hammurabî'den beri bütün kanun kitaplarını karıştır, bul, bulmaya gücün yetiyorsa. Hüküm ortada. Beni yiyeceksin belli ki. Dişlerini bilemişsin etime. Gözünü yola dikmişsin. Gideceksin. Dur demek boşuna. Açıkça söyle. Lafı, ortada suçan oynar gibi oraya buraya yuvarlamanın âlemi ne? Lüzumsuz bahane cümleleri kurup kelimeleri niye incitiyorsun? Ne diyeyim, gidersen git. Sana oluyorsa, bana bol gelir. Uğurlar ola!"

Vedalaşmadık bile. Sırtını döndü ve gitti.

İyi konuştum ama. Ezdirmedim kendimi. Koyduysa postasını, gördü restini. Sen altınsın da ben tunç muyum? Ben de şapkaının altında bir adamım. Ayaklar altında çiğnenecek kadar, gideni yolundan çevirecek kadar onurumu kaybetmedim henüz. Güle güle!

Hem suçum ne, ne yapmışım; söyleyin, söyleyin. Çölden devesini mi sürmüşüm, babasını mı öldürmüşüm? Hangi bir gün incitmişim, hangi gün tek bir kötü söz çıkmış ağzımdan? İnsanı suçu terbiye eder, derler. Neymiş suçum? Söyleyin, söyleyin.

Yahu bir tek bana mı bu ayrılık? Çift taraflı değil mi? Adım gibi eminim, kendisi daha çok sarsılacak. Daha ilk adımıyla, o benim sakalımı kesti, bense onun sağ kolunu... Kesilen sakal daha gür biter de ya kesilen kol... Yokluğumu, omuz başında her an hissedecek. Başımı ağız tatlılığı ile bir bardak su bile içemeyecek. Tek kolla, sürahiye tutsa bardağa sözü geçmeyecek, bardağı kavrasa sürahiye gücü yetmeyecek.

Nah şuraya yazıyorum, çok çok iki gün dayanır. Belki o kadar bile sürmez. Kolay mı vazgeçmek? Hele benden! Bana alışmak zordur ama benden vazgeçmek ondan da zordur. Hey yavrum hey! En fazla iki gün!

Bugün, üçüncü gün.

Ne bir ses ne bir haber. Şimdiye kadar çoktan aramalıydı. Ama inat! İnat damarı beş karış. Benim aramamı bekliyor. Telefonun öbür ucunda iğne yutmuş gibi kıvrıyor şu an, biliyorum. Şimdi arasa, diyor... "DENİZ arıyor..." yazsa ekranda. Seni mavi mavi dalgalansa önce. Hesabını sorsa boşa geçen üç günün. Sonra rüzgârı yavaş yavaş dinse, mavimsi bir ipek yusuşaklığına bürünse sesi yeniden. Neşeli balıklar oynassa engininde. Göğünde martılar uçuşsa. Biraz o gülse, biraz ben gülssem... Böyle düşünmüyorsa ben bir şey bilmiyorum. İyi de niye ben arıyorum, giden ben miyim? Aramayacağım. Aha da yemin ettim. Onun adı inatsa benim adım inat oğlu inat! Bana ne.

Dördüncü gün.

Hâlâ ses seda yok. Gitmesi bir şey değil, vallahi değil. Bıraktığı boşluğu kimle yahut neyle dolduracağımı bilmiyorum. Kolay mı, kaç senenin alışkanlığı. Ben şimdi saksıda büyüttüğüm gülün yeni bir tomurcuk verdiğini kime müjdeleyeceğim? Zaralı Halil'den, Erizcanlı Hafız'dan, Keskinli Hacı'dan öğrendiğim yeni bir türküyü kiminle yudum yudum içeceğim? "Bugün ne oldu bilizyon musun," diye başlayıp bütün günümü, bir jurnalık gibi, dakika dakika kime rapor edeceğim? Ah!

Ah ki ah! Böyle bahar mı olur? Bahar dediğin bu kadar zalim olabilir mi, böyle kötü sınar mı insanı? Benim bildiğim bahar; ota, çöpe, börtü böceğe hayat bağışlayandır. Sense canımın kastına düşmüşsün. Hem de mevsimin en güzel yerinde. Gözlerini sürmelemişken papatyalar, yaseminler ince boyunlarını uzatırken bahçe duvarlarından, leylaklar mor mor gülümserken avlularda, iğdeler arzu arzu kokarken, gelincikler kusaklarını çözerken ekin tarlalarında, erikler ekşi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

ekşi kamaşırken dallarda, dağlar kardan pijamasını soyunup ala yeşil mintanını giyerken, koyun kuzu birbirine karışırken, konarlar göçerken yaylalarına... Yahu bu nasıl iştir? Ayrılık mı olur hiç yayla zamanı?

Beş.

Giderken ardında bıraktığı 160cm x 54 kg ebadındaki boşluk, genişleye genişleye beş gün içinde bütün bir ovayı tuttu. Hakikaten yalnızlık dedikleri bir ovanın düz oluşu gibi bir şey mi? Bu kadar sulak, bu kadar verimli mi? Ayrılık, bir insanda bu kadar mı hızlı filiz verir?

Bugün sığamıyorum ne şehre ne ovaya. Dolaştığım sokaklar yağlı ilmek gibi boynuma dolanıyor. Çarşılar ruhumu daraltıyor. Kasaplarda etim doğranıyor, fırın camekânlarında ellerim ufanıyor. Baktığım ufuklar dar geliyor gözlerime.

En iyisi dağlara vurmak kendini, dedim. Kaptım bir şişe şarap. Dünyaya dar gelen gövdem, şehirden uzakta bir erik ağacının gölgesine sığdırdım. Açtım, aşkın şarabının ağzını. Radyonun kulağını buktum meze niyetine. Açar açmaz bilmem kim yönetimindeki yurttan sesler topluluğunun konserine hoş geldik.

"Bu kadar cevretme aziz sultanım / Perişan hâlimi sor bazı bazı"

"Kaşın çeymelenmiş kirpik üstüne / Havada bulutun ağdığı gibi"

"Şimdi bizden yüz çevirmiş yarenler / Evvel kekitmezdi gözünü benden"

"Güzel seni çok özlerim / Üç ay oldu yol gözlerim"

Yurdun bütün sesleri beni söylemek için toplanmış. Bana garazları var sanki. Her türkü, cellat baltası gibi iniyor boynuma. Notalar birer saçma gibi damarlarımda dolaşıyor.

Yeter bu kadar zulmettiğin. Bana acımıyorsan bari kendine acı. Hadi çevir şu telefonu. Karanfil kokulu sesin kulağımdan kalbime doğru sızın. Dinsin artık bu kalp ağrısı. Ayrılık cinini şu boş şarap şişesine hapsedip insan ayagının değmeyeceği bir yere atalım. Ayrılık kıyamete dek gündemden kalksın. Şiirler, şarkılar yalnızca mutluluğu söylesin.

Bekledim. Babam aradı, müdür aradı, bankadan aradılar, kargodan aradılar ama o aramadı. İş başa düştü. "Oğlum Deniz," dedim kendi kendime, "yolu yok çekeceksin, yol belli, eğ başını, usul usul yürü şimdi. Daha fazla kuyruğu dik tutmanın manası yok. Aş taşmış, sen daha kepeçenin pahasındasın."

Şarabın verdiği cesaretle telefonu elime aldım. Gölgesine sığındığım erik ağacından binlerce yeşil göz merakla üstüme dikildi. Acaba ne olacak? Ne olacağı var mı? Şimdi arayacağım ve ilk çalışta açacak.

"Ara" tuşuna bastım.

Çalıyor...

"Alo!"

"Alo!"

"Nasılsın?"

"Pardon, tanımadım. Kimsiniz?"

"Allooo! Size diyorum, kimsiniz?"

"Ben, hiç... Hiç kimse..."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Hakan Bıçakcı

12 Monkeys / The Terminator / Don't Look Up

BİLİYORUM ANLATAMIYORUM

Hiç kimsenin farkında olmadığı çok gizli bir sır, hayati bir bilgiye vakıf olan karakter etrafındakileri buna inandırmayınca çıldırmanın eşiğine gelir. Bilip de anlatamayan bu çaresiz insanla anında özdeşlik kurarız. Onunla birlikte bizim de sinirlerimiz altüst olur. Bu sayfadaki filmlerin başrolünde "Cassandra Kompleksi" adı verilen bu ruh hali var. Yaklaşmakta olan felaketi tüm netliğiyle görüp kimselerle paylaşamamanın laneti.

*Ben deliyim.
Ve sen benim
deliliğimsin.*

James Cole,
12 Monkeys
(1995)

"Yaşamak istiyorsan benimle gel"

The Terminator (James Cameron, 1984)

İnsanlığın korkunç kaderini değiştirmek için bir görev kapsamında zamanda geri gitme temasını *12 Maymun*'dan (1995) önce *The Terminator*'da görürüz. Distopik bir gelecekte geçmişe yolculuk vardır hikâyenin merkezinde. Makinelerin dünyayı ele geçirmiş olduğu ama insan direnişi nedeniyle işlerin onlar için kötüye gitmeye başladığı 2029 yılından, 1984 yılının Los Angeles'ına.

Görev için yollanan, Terminator adlı bir suikast robotudur. Duyguları olmayan, yok etmeye programlanmış, insan görünümüne sahip bir canavar. Sarah Connor adlı, kendi hâlinde bir vatandaş öldürmesi gerekiyordu. Çünkü bu kadın ileride makinelerin işini zorlaştıracak olan insan direnişinin liderini doğuracaktır. İnsanlık da Sarah Connor'ı korumak için aynı kıyamet sonrası gelecekte Kyle Reese adında bir gerilla yollar. Bu gerilla, onun hayatta

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

kalmasını sağlayarak insanlığın son umudunun dünyaya gelmesini güvence altına alacaktır.

Yok edici makine ile kurtarıcı rolündeki insan karşı karşıyadır. Telefon rehberinden Sarah Connor'ları tarayan Terminator, aradığı kurbanı Tech-Noir Bar'da bulur. Kyle da son anda yetişir. Filmin ilk büyük çatışması, filmin türüne gönderme yapan bu barda gerçekleşir. Ve Kyle Reese polis sorgusunda gerçekleri anlattığı için deli muamelesi görür. Ama onun asıl amacı polisi değil, Sarah'yı ikna etmektir.

Kaçma-kovalamaca sürecinde Sarah ile Kyle yakınlaşırlar. Ve bir gece motelde birlikte olurlar. Bu öylesine bir sevişme sahnesi değildir. Kyle'in ileride doğacak ve insanlığı kurtaracak liderle ilişkisi açısından önemli bir andır.

Terminator 2: Judgment Day'in (1999) hemen başındaysa Sarah Connor akıl hastanesindedir. Tımarhaneye kapatılma sebebiyse, ilk filmin (*The Terminator*) konusunu anlatmış olmasıdır.

"İnsanlar ölmeye başlayınca deli olmadığımı anlayacaksınız"

12 Monkeys (Terry Gilliam, 1995)

Chris Marker'ın fotoğraf karelerinden oluşan, orta metrajlı *La Jetée* (1962) filminden yola çıkan ve onun fazlasıyla serbest bir uyarlaması olan *12 Monkeys*, karanlık bir zaman yolculuğu hikâyesi. Filmin karanlık tonu biraz da *Blade Runner*'in da senaristlerinden David Webb Peoples'in senaryo ekibinde olmasından kaynaklanır sanki. "Cassandra Kompleksi" terimi de filmin diyaloglarında doğrudan geçer. Zaten bu kompleks, *The Terminator*'da da görüldüğü gibi zaman yolculuğu temasıyla birleşmeye çok müsaittir.

Her şey, James Cole isimli bir mahkûmun, bir hükümet görevi için 2035 yılından 1996 yılına yollanmasıyla başlar. 1996 yılında 12. Maymun Ordusu adlı bir oluşum, dün-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Makinelerin de aşka ihtiyacı vardır.

Ginger Ventura,
The Terminator
(1984)

yaya yapay bir virtüs yaparak 5 milyar insanın ölümüne sebep olmuştur. İnsanlığın sadece %1'i kurtulmuştur ve kalanlar yer altında yaşamaktadır. Yeryüzü de virtüsten etkilenmeyen hayvanlara kalmıştır.

Cole'un görevi ise bu korkunç virüsün mutasyona uğramamış hâlinin numunesini alıp bilim insanlarına götürmektir. Böylece felaket tamamen engellenemese bile, tedavisi bulunduğu için etkisi azalacaktır. Ancak bir hata olur ve Cole yanlışlıkla 1990'a gider. Önce karakola düşer, orada gelecekten geldiğini anlatınca da kendini bir akıl hastanesinde bulur. Kapatıldığı tımarhanede, tedavi altındaki hiperaktif ve tuhaf bir karakter olan Jefferey Goines ile tanışır.

Nihayet doğru zamana, orada olması gereken 1996 yılına ulaştığındaysa Jefferey, hayvan aktivisti bir oluşum olan 12 Maymun Ordusu'nun lideri olarak karşısına çıkar. Babasının laboratuvarının olması, virüsü dünyayı insanlardan temizleyip hayvanlara bırakmak için sızdırılmış olma ihtimalini güçlendirir. Ancak bu ordunun virüsü yaymakla bir ilgisi yoktur. Onların yaptığı, hayvanat bahçesinde kilit altında tutulan canlıları özgür bırakmaktır sadece. Komplot teorileri harekete geçerek 12 Maymun Ordusu'nu bu işin sorumlusu ilan etmiştir.

Filmin havaalanında geçen, Cole'un çocukluk travmasıyla karışık karanlık final sekansında gerçek sorumlu ortaya çıkar. Ama Cole onu elinden geçirir. Yaşanacak olan tüm felaketleri bilmenin ve onlara engel olamamanın acısı içinde.

*Yapılana dek
her şey teorik
olarak
imkânsızdır.*

Dr. Randall Mindy,
Don't Look Up
(2021)

"Patlayan yıldızlar mı, çok heyecanlı"

Don't Look Up (Adam McKay, 2021)

Bu defa geleceği görmek için gelecekten gelmeye gerek yok. Bunun için bilim var. Ancak *Don't Look Up*, bilimsel verilere dayandığında da gerçeği söylemenin bir işe yarayacağını gösteriyor. Verilerle ispat edile bile kimseyi buna ikna edemeyeceğimiz gerçeğine odaklanıyor. Her şeyin bağlamından koparak ciddiyetsizleştiği "hakikat sonrası" dünyada olası bir felaket karşısındaki tepkiler sergileniyor. Halkta bu derecede bir dikkat dağınıklığı, iş insanlarında farklı ticari öncelikler olduğu sürece dünyanın sonuna seyirci kalınması çok doğal.

Her şey astronomi öğrencisi Kate'in dünyaya yaklaşmakta olan bir kuyruklu yıldız keşfetmesiyle başlar. Profesörü Dr. Mindy'nin hesaplamaları ise bu devasa yıldızın altı ay içinde dünyaya çarpacağı ve gezegenimizi yok edeceği yönündedir. Önce Beyaz Saray'a gidip anlatırlar. Bekledikleri kadar ciddiye alınmazlar. Hemen ardından çok izlenen bir sabah programına konuk olurlar. Mevzuyu açık açık anlatırlar ama bu da pek bir işe yaramaz. "Uzmanlar uyarıyor" nasihatlerinden bunalmış, aşırı enformasyondan daralmış, "Amaan, ben mi kurtaracağım dünyayı" ruh hâline bürünmüş genel izleyici bu habere hak ettiği ilgiyi göstermez. İşin ucu kendilerine dokunacak olsa bile. Ve bir noktadan sonra Dr. Mindy ve Kate, Cassandra Kompleksi'nden muzdarip iki deliye dönerler.

1998 yapımı *Deep Impact* (Mimi Leder) filminin günümüze uyarlanmış hâlidir *Don't Look Up*. *Deep Impact*'te de dünyaya bir kuyruklu yıldız yaklaşmaktadır. Ama sosyal medya ve aşırı enformasyon öncesi dünyada bu haber algılanır, anlaşılır ve akılcı bir şekilde harekete geçilir. ABD ve Rusya dünyevi düşmanlıklarını bir yana bırakıp kuyruklu yıldızı yok etme amacı için birleşir. Messiah isimli uzay aracı kuyruklu yıldızı parçalamayı ve yok edici etkisini azaltmayı başarır. Ve finalde ABD başkanı bayraklarının önünde zafer konuşması yapar. *Don't Look Up*'sa böyle şeylerin sadece filmlerde olacağını söyler gibidir. Zaten

filmin afisinde de su ibare vardır: "Olası gerçek olaylara dayanmaktadır."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

İsmail Kadare Kitaplığı

İsmail Kadare'den firavunlar çağının Eski Mısır'ında geçen bir güç, entrika, komplo, toplum mühendisliği, hayat ve ölüm hikâyesi!

ROMAN

YENİ!

Pİ RA MIT İsmail Kadare

Türkçesi: Feri Dillioğlu

Prix
Méditerranée
Étranger
1993

İsmail
Kadare

KETEBE.COM

K
T
B
E

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

MEVSİMLER NASIL MEYDANA GELDİ?

Hades, hükmettiği karanlık diyar sebebiyle insanlar tarafından kötü bir Tanrı, hatta şeytan olarak görülmektedir. Oysa Zeus ve Poseidon ile birlikte en güçlü üç Tanrı'dan biridir ve yapı olarak onlardan pek farklı değildir. Hatta diğer iki Tanrı'yla kıyaslandığında onlara göre iyi olduğu da söylenebilir. Hades'in, insanların zihninde kötü bir karakter olarak canlanmasının en önemli bir diğer sebebi de Tanrıça Persephone'yi kaçırmasıdır. Biz de bu yazımızda Persephone'nin kaçırılışını anlatacağız. Sonrasında Hades'i sever misiniz? Kızarmısınız? Size kalmış.

Tanrıça Demeter'i kızı Persephone'yle zaman geçirmek kadar mutlu eden başka bir uğraş yoktu. Bu mutluluğu da doğaya yansıyor, çiçekler, ağaçlar rengarenk elbiseler giyerek dünyayı cennete çeviriyordu. Bir annenin mutluluğu tüm dünyayı mutlu etmeye yetiyordu. Demeter, kızını daha çok kirlara, göl kenarlarına götürüyor, birlikte uzun yürüyüşler yapıyorlardı. Bu gezileri sayesinde Persephone, tatlı suların perileri olan Nereidlerle arkadaş olmuştu. Onlarla yüzüyor, dans ediyor, gün boyu eğlenceli vakit geçiriyordu. Onun güzelliği ve neşesi herkesi büyülyordu. Büyülenler arasında biri öne çıkıyordu. O da yeraltı dünyasının hükümdarı Hades'ti.

Hades, bu ilgisini Zeus'tan saklamadı. Persephone'yle evlenip onu yeraltı dünyasının kraliçesi yapmak istediğini söyledi. Zeus bu duruma karşı olmadığını ancak, Demeter'in kızından kopamayacağını, onu ikna etmesinin mümkün olmadığını anlattı. Hades de bunun farkındaydı. Zeus'tan kendisine yardım etmesini istedi. Biraz düşündükten sonra Hades'e, Persephone'yi kaçırmaktan başka çaresi olmadığını söyledi. Bu konuda da ona yardım edecekti. Zeus sonraki günlerde bu kaçırma işini planlamaya koyuldu. Plana Gaia'yı da dahil etti.

Persephone, annesiyle birlikte yine kırlarda gezintideydi. Demeter, mahsülle ilgilenirken o Nereidlerle yüzüyordu. Sonra gölün biraz uzağında sarı renkli bir çiçek dikkatini çekti. Daha önce bu kadar güzel bir çiçek görmemişti. Gidip çiçeği kopardı, en az görüntüsü kadar güzeldi kokusu. Başını kaldırdı biraz daha uzakta aynı çiçekten bir tane daha. Derken diğer Nereidlerden uzaklaştı. Sadece biri onu uzaktan takip ediyordu. O da Cyane isimli Nereid'di. Bir başka çiçeği koparmıştı ki çiçeğin kökünün olduğu yerden bir çukur açıldı. Çukur büyüdü büyüdü... Devasa bir yarık hâline döndü. Persephone donakalmıştı, şaşkınlıktan kıpırdayamamıştı bile... Sonra yarıktan at nallarının yeri dövmesini andıran sesler duyuldu. Az sonra da bir at arabası o yarıktan yukarı çıktı. Arabayı süren Hades'ti ve Persephone daha ne olduğunu anlayamadan kendisini onun güçlü kollarında buldu. Hades'in arabası yükseldiği yerden tekrar yeraltına indi ve yarık kapanıp yok oldu.

Olayın tek şahidi Cyane; korku, üzüntü ve şaşkınlıktan dilini yutmuştu adeta. Kimseyi yardıma çağıramadı. O kadar ağladı ki sonunda bir göle döndü. Diğer Nereidler de şaşkınlardı, Cyane'nin yok oluşuna şahit olurken Persephone'nin de ortadan kaybolduğunu fark ettiler. Onlar bu hâldeyken Persephone çıkıp geldi. Geride kalan Nereidler hiçbir şey bilmiyorlardı. Demeter, o kadar öfkelenmişti ki onları lanetledi. Güzeller güzeli Nereidler o günden sonra gökleri terk etmek zorunda kaldılar. Yeni mekânları olan kayalıkları mesken tuttular ve Sirenler olarak anılan, pullu deniz yaratıklarına döndüler.

Üzüntüden kahrolan Demeter, dokuz gün, dokuz gece, yaşlı bir kadın kılığında tüm dünyayı dolaştı. Fakat Persephone'den ne bir iz ne de bir haber vardı. Onuncu günün şafağında, büyütücülerin kraliçesi, Tanrıça Hekate karşısına çıktı. Demeter'in perişan hâli onu o kadar etkiledi ki bu üzüntüye kayıtsız kalamadı.

"Helios'u bul, güneşin altında olan her şeyden haberi vardır onun," dedi.

Demeter, tüm yorgunluğunu unutup soluğu Helios'un yanına aldı. Hades'in düşmanlığından çekinen Helios başta habersiz gibi davrandıysa da Demeter'in yalvarışları karşısında direnemedi ve gördüklerini anlattı. Demeter şaşkınlı, Zeus'un ve Gaia'nın da işin içinde olduklarını anlamış, öfkesi katbekat çoğalmıştı. Zeus'un huzuruna çıktı ve kızını geri getirmesini istedi. Bu konuda diğer Olympos tanrılarından da destek talep etti ancak kimse Persephone'nin nasıl geri getireceğini bilemiyordu. Sonuçta Hades dünyasına giren bir daha çıkamazdı. Tanrıların kayıtsızlığı Demeter'i çileden çıkardı ve o da tepki olarak dünyaya kuraklığı getirdi. Bereketin, hasatın ve bolluğun tanrıçası o ve istemediği sürece dünyada ürün yetişmezdi. Bir anda dünyanın rengi griye döndü, ağaçlar kurumaya, toprak çatlamaya, canlılar açlıkla sınanmaya başladı. Tanrılar telaşla Olympos'ta bir araya geldiler. Demeter'in kızına kavuşmadan öfkesinin dinmeyeceği açıktı. Zeus, haberci Tanrı Hermes'i Hades'e gönderdi ve durumu yeraltı dünyasının hükümdarına anlatmasını istedi.

Hades, haberci tanrıyı hoş görüyle karşıladı. Yeryüzündeki haberleri sorunca Hermes aradığı fırsatı yakalamış oldu ve kıtlıktan bahsetti. Kıtlığın sebebinin de Demeter'in çektiği evlat hasreti olduğunun altını çizdi. Persephone'nin yüreğine hüznün çökmüştü, ne diyeceğini bilemedi. Yalnızca kendisinin de annesini çok özlediğini söyleyebildi. Hermes iyice bastırıldı ve Zeus'un da Persephone'nin dönüşünü beklediğini söyledi. Hades, köşeye sıkışmıştı. Aklına o an diğer tanrılarla birlikte belirledikleri kanun geldi ve ona sarıldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

“Yeraltında bir şeyler yiyen, bir daha yeryüzüne çıkamaz ama bu bizim ihlal edemeyeceğimiz bir kural.” dedi. Hermes, Persephone’ye dönüp bir şeyler yiyip yemediğini sordu. “Altı nar tanesi yedim sadece.” İsteddiği cevabı alan Hermes Olympos’un yolunu tuttu. Zeus, Hermes’in anlattıklarını dikkatlice dinledi ve çözümü buldu.

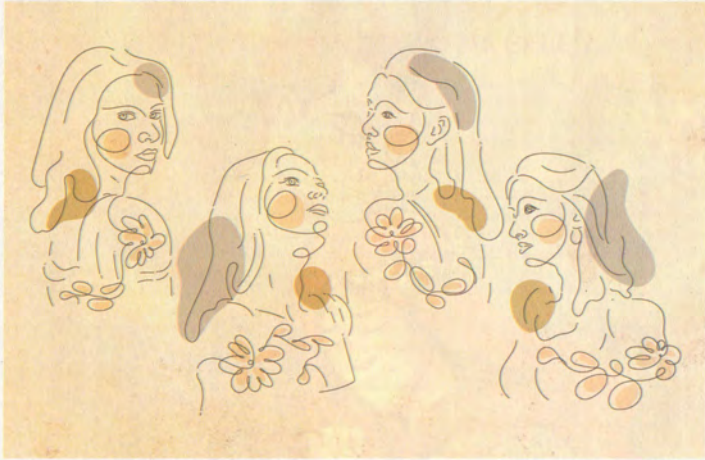
“Madem altı nar tanesi yedi. Her bir taneyi bir ay olarak kabul edecek, bu sebeple yılın altı ayını yeraltında geçirmesini şart koyacağız. Diğer altı ayını da bizimle geçirebilecek Persephone. Git kararımı Hades’e bildir,” dedi ve Hermes’i bir kez daha yeraltına gönderdi.

Hermes, Zeus’un bulduğu çözümü Hades’e bildirdi. Hermes’i dikkatlice dinleyen Persephone de babasının çözümünü hakkaniyetli bulmuştu. Hades, hem karısını incitmek hem Zeus’la ters düşmemek hem de yeryüzünde baş gösteren kuraklığın dünyanın sonunu getirmesinin önüne geçmek için kararı kabul etti. Altı ayın dolduğu gün de karısıyla vedalaştı ve onu yeryüzüne, Demeter’e gönderdi.

Persephone’yle annesinin kavuşma anı müthiş bir mutluluk tablosuydu. Öylesine güçlü bir mutluluk yayılmıştı ki yeryüzüne, aylardır renkleri sararıp solan çiçekler, yaprakları dökülen ağaçlar, kuruyup çatlayan topraklar, yeniden hayat buldu. Yeryüzü, en güzel giysilerini yeniden kuşandı. Bir annenin evladına duyduğu sevginin gücüne tüm canlılar şahit oldular.

Her yıl baharın gelişi, bu müthiş kavuşmanın tekrar canlandırılması gibidir. Çünkü her bahar Persephone, yeryüzüne, annesi Demeter’in şefkatli kollarına geri dönmektedir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Hazal Kebabcı

BENLİĞİN SON KULLANMA TARİHİ

Kendim olmaktan vazgeçtiğimde kim olduğumu bilmiyordum çünkü orada kaybettiğimi kabullenmediklerim vardı. Ait hissettiğiniz o anların toplamı, hayatınızın merkezine koordinat veriyor sanıyordunuz ama aslında kıyısından köşesinden bile geçmiyorlardı kim olduğunuzun. Geçmişteki beni, fotoğraflarda ölmüş eski bir dost gibi anıyor ve aptallığımı gençliğime veriyordum, sonra hâlâ genç olmam daha da ironik geliyordu bana. Dalgaları gemileri paramparça etmiş bir okyanustum, şimdi durulmuştum ama yine de geçmiyordu gemiler rotamdan. Çünkü oyduym, bir gün yine o olabilirdim. Bilirsiniz, denizler oldukları yerde öylece dururlar. Tercihler, kimliğimizin üstünü örtmez. Hepsi birer yanılsamadan ibarettir.

Vazgeçmek cesarettir. Ama bilirsiniz ya, vazgeçilmek bunlardan çok daha fazlasıdır. Süreğen bir mükemmellik çabası, başarısızlığın omurganızda kurumuş bir sıvı gibi batması, küllükte unutulmuş sigara yüzünden yakılan yeni bir sigara gibi; boşluğu boşlukla kapatmaya çalışmak kadar manasız ama bir o kadar da olağan bir hayat senaryosu. Değişmeyiz, değişsek de o eski bizi bir anı gibi yâd ederiz. Kaybettiğimiz tercihler, tükettiğimiz şanslarımız, bizde çok sevilen bir eski dostu artık görememek, görmeme mecburiyetinde olmak gibidir. Bu yüzden, eskiden olduğunuz kişiyi ne sevmek ne de ondan nefret etmek onun içimizdeki kaçınılmaz özlem hissini dindirir. İnsan kendini özler mi, diye sormak lazım başkalarını özlemekten bahsetmeden çok önce. İnsan kendini özler. Özlediğimiz benliğin kalıntılarından yeni bir insan yaratmaya çalışmanın adı da değişmektir.

Değiştirmizi fark ettiğimizde önceden yaşamış olan kimliklerimizi nereye bıraktığımızı sorguluyorum hep. Bir duvarı boyamak gibi geliyor bana tüm bunlar, üstünü boyamak gibi bir rengin. İnsan yapısı gereği zamanla alışan, alışıkça benimseyen bir mekanizma olsa da bazı anlar geçmişî yâd ederken buluyor kendini. Eski bir dost çıkageliyor, bir şeyler anlatıyor, bazen tartışıyor, kimi zaman hesap soruyor. Tuhaf ki, bazen onun mutsuzluğuna bile imreniyorsunuz. Yaşamış ve ölmüş olan o benlik, şimdiden daha gerçek geliyor. Ondan mutlu da olsanız, nefret ediyor da olsanız, ona olan özlemimiz mutluluğunu her zaman koruyor. Artık var olmayan bir sen ve onunla bir kez daha karşılaşırsan başka biri olarak ne düşünceğini sorguluyor.

Belki de iliklerine kadar tanıdığımız bir insana hissettiğimiz o bilmenin verdiği güven hissi, geçmişteki benliğimiz için de geçerlidir. Belki de bilmek, bazen özlemeyi de beraberinde getiriyordur çünkü şimdiki zamandaki benliğimizi tanıyıyor, keşfediyor ve yanılıyor olmak bizi içten içe tedirgin ediyordur. Yeni bir insanla tanışmak, ona tam olarak ne kadar güveneceğini; ne kadar sevebileceğini ya da nefret edebileceğini bilmemek gibidir bu.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://hantey.org>

BOŞLUKLAR

yüksek sesle okumak işe yarayacaksa
yüksek sesle okurum
üstüme üstüme çıkan insanlar
her boşluğu dolduruyorlar
kendi yaratım: boşluk
herkes yüksek sesle konuşmak istedi
konuşamadı
boşlukları dolduruyorlar
amaan kesesi
amaanlar elele verip
bir aradağı kutluyor
hevesler çukuru
amaanlar çukuru
insanın hilesi
boşlukları doldurmayın
boşluklar - benim
endişelerin tepesinde bakınan gözleriniz
hangi duayı eder
hangi sesi çıkarır kendi boşluğunda

acele et

bilmiyorum

bugün senin günün

zor iş

dua et

bana dokundu sözleri

ellerini üstümden çek

—— aradığınız numaraya ulaşamıyor

okşarmışcasına tüm sözleri sakince söyler
kendini okşamaktan yok-sun
kendini parçalamaktan yok-sun
kendini dinlemekten yok sun
parçalar başka bedenleri
sözleri

ellere dokunur

kederinin sesinin en derininde başlayan çatlak
yabani otlarını temizlemek istermişçesine
o, kendi sesinin en derininde başlayan çatlakta
yabani otlarını temizlemek istermişçesine
kendini suladı

GENÇLİK, MUTLULUK VE HAZ ÜZERİNE: DÜNYA NİMETLERİ

*“Sevinç benim için yalnız doğal bir ihtiyaç değil,
bir ahlâk zorunluluğu da oldu.”*

“Arkadaş, insanların sana sundukları gibi kabul etme hayatı,” diye seslenmişti André Gide okuruna, belki en çok da gelecekteki genç okuruna, *Dünya Nimetleri* kitabının devamı niteliğinde olan *Yeni Nimetler*’in son sayfasında. Hem bizim hem de başkalarının hayatlarının yetindüğümüzden daha güzel olabileceğine inanmaktan söz ediyordu. Çalışmaktan, çarpışmaktan, acının değiştiremeyeceğimiz hiçbir şeyini kabul etmemekten. Bilgeligin boyunca eğişte olmadığından. Kendisine on altı yaşındayken öğretildiği o katı hâliyle bilgelige karşı çıkıyordu: Ağırlığın, sakinliğinin, söylevlerin, prangaların hâkim olduğu bir bilgelige. Kişisel gelişim ve kendini tanımak gibi çağımızın bilindik, pek de bir işe yaramadığına inandığım, kavramlarının etrafında şekillenen bir bilgelik anlayışından söz etmiyordu o, şüphesiz. Tam tersini söylüyordu: “Kendini tanı. Çirkin olduğu kadar da zararlı bir özdeyiş. Kendi kendini inceleyen kişi, gelişmesini durdurur. ‘Kendini iyi tanımaya’ çalışan bir tırtıl asla kelebek olmazdı.” İnsanları önceden çizilmiş bir yolda tedbirli yürümeye sevk eden tüm öğretilere, öğütlere karşıydı. Durmadan bilgelikten dem vuran herkese de. Kendi kendimize olan saygımızdan, mantığın soluk ışığına hapsolmuş düşüncelerimizden kurtulamadığımız için sıklıkla kendimizi engelliyorduk biz. Hayatın acıları içinde boğuluyorduk çoğu zaman. Devamının da mutsuzluk olduğuna inanmak zorunda bırakıyorduk kendimizi. Neden böyle olsun peki? İşte bu noktada Gide, bilgeliliği başka bir yerde aramakla başlamamızı istiyor işe: aşkla.

“Bütün doğa hazzı varmak için çabalar. Ot dalını o büyütür, filizi o geliştirir, tomurcuğu o açtırır. Onun önderliğinde her şey en büyük huzura, daha fazla bir bilince ilerlemeye yönelir. Bunun için hazlar bana kitapların öğrettiklerinden daha fazla şey öğrettiler.”

Ne karar ne de yöntem var çünkü sevginin getirdiklerinde. Ne kurallar ne de kısıtlamalar var ruh çıplak kaldığında. Arzunun uzanabildiği yere kadar gitmek var sadece. *Dünya Nimetleri* ve *Yeni Nimetler*’de öne çıkan söz konusu aşk ve mutluluk kavramlarının ruhani bir boyutu da var elbette: Tek bir yerde değil, aşkın olduğu her yerde buluyoruz Tanrı’yı. Ve yeryüzündeki tüm yoksullukları, umutsuzlukları, dehşetleri mutluluğumuzdan utanmayarak düşünmek neredeyse mümkün olmasa da mutlu olmayı bilmeyen kişi başkasının mutluluğu için de hiçbir şey yapamaz. Burada bahsettiğimiz mutluluk, başkalarının mutluluğunu artırmaktan gelir; başkalarının zararına olan, başkasını yoksun bırakan sahipliklerle elde edilen her mutluluk da “iğrençtir”. Bilgisizlik üzerine kurulu, ilerici olmayan bir mutluluğun da hiçbir değeri olmaz.

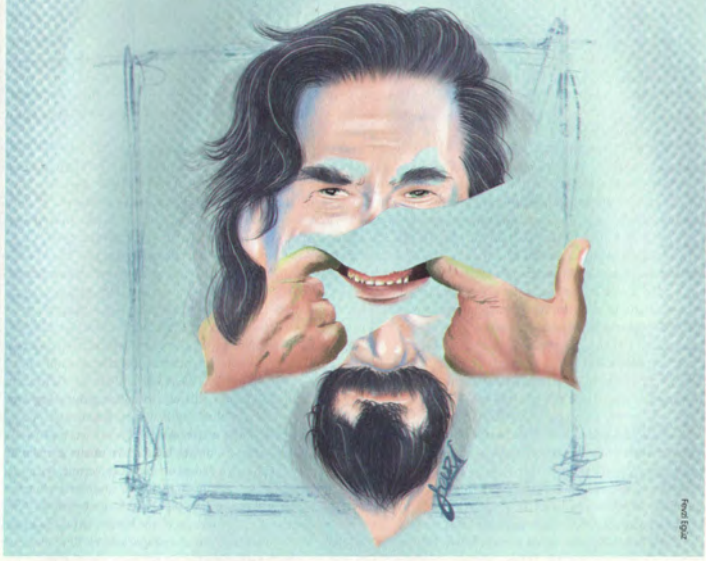
“...Edebiyatımız, hele romantik edebiyatımız, kederi övdü, hep kederle ilgileni, onu yaydı; insanı en şanlı hareketlere götüren şu yapıcı, kararlı kederi de değil; ‘melankoli’ diye adlandırılan, şairin alnını solduran, bakışını özlemle dolduran gevsek bir ruh hâlini övdü... Hayır, ben felaketin yumruğu altında insanın devrilip gitmesinden, doğrulmaya çalışmamasından yana değilim. Evet, biliyorum, Kafkas Dağı’nda zincire vurulmuş Prométhée acı çeker, İsa da çarmıha gerilip ölür, her ikisi de insanları sevdiği için düşerler bu duruma. Biliyorum, Herkül yarı tanrılar arasında yalnızdır; devlere, canavarlara, insanları boynu eğik tutan bütün o iğrenç güçlere galip gelmenin kaygısını taşır alnında. Biliyorum, yenilecek birçok ejderler var, hâlâ, belki de her zaman... Ama sevinçten vazgeçtiği de yıkılış var, el etek çekmeye benzer bir şey var, korkaklık var. Bugüne kadar insanlar rahatlığa, mutluluğu sağlayan şeye, ancak başkalarının zararına, onların üstüne binerek mi yükselmişler, işte artık bunu kabul etmemeliyiz. Ben şu yeryüzünde büyük çoğunluğun, doğal olarak olarak ahenk-

te, düzenli, doğal mutluluktan vazgeçmesini de kabul etmiyorum.”

*Ah! Gençlik...
İnsan yalnız bir
zaman sahip olur
ona, yaşamının
geri yanında
da onu çağırıp
durur.*

Dünya Nimetleri ve Yeni
Nimetler, s.133, André Gide,
Çev: Tahsin Yücel

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Hiç şüphesiz Gide; gerek yaşamdan gerekse aşktan bahsederken keder, melankoli ve acı yerine bir ödev gibi mutlu olmayı tekrarlayan, var oluşumuzu sevmeyi, gençliğin değerini fark etmeyi gençlere öğütleyen ve onların sorularını cevaplayan ender bir yapıtı bırakıyor. Yeri doldurulmaz her günü, bir daha ele geçmeyecek her anı yakalamayı hatırlatmak için. Kararı, çabayı, kucaklayışı geriye atmamayı hatırlatmak için. Gençliğindeki en büyük pişmanlığının yaptığılarından çok yapılmamışların, aklının yüreğinin atışlarının çok sık önüne geçmesi, başkalarının onaylamayacağına emin olduğu için yapmayı göze alamadıkları olduğunu itiraf ediyor içtenlikle. Bu yönüyle hiç unutulmayacağına inanıyorum. Öyleyse şimdi bize düşen, en çok da kendimiz için, geç olmadan bizim mutluluğumuz için verilmiş nimetlerin zenginliğinin farkına varmak belki de. Hayatın bizim ve diğerleri için çok daha güzel olabileceğine yılmadan, umutsuzluğa düşmeden sürekli inanmak, bunu derslerin en önemlisi gibi çalışmak ömür boyu. İnsanı azaltan her şeye karşı bir savaş başlatmak. Mutsuzluğun insan doğasına aykırı olduğunu unutmamak. Çeşitli sebeplerden ötürü mutsuzluğun, geleceğe dönük ümitsizliğin her geçen gün aramızda daha çok yayıldığını hissettiğim son zamanlarda daha da çok aklıma gelir oldu bu sözler. Mutsuzluğa alışmışız gibi hissettiğimiz tüm anlarda yeniden hatırlamak dileğiyle şu son sözleri:

“Herkesin mutluluğunu çoğaltmakla kur mutluluğunu. Çalış, çarpış, değiştiremeyeceğin hiçbir şeyini kabul etme acının. Şunu hiç durmadan tekrarla kendi kendine: Yalnız bana bağli. İnsanlara bağli olan bütün acılara korkmadıkça razı olmaz insan. Bilgeliliğin boyun eğište olduğuna inanmışsan, inanma artık; bilgelikten dem vurmaya bırak. Arkadaş, insanların sundukları gibi kabul etme hayatı. Hayatın daha güzel olabileceğine inandır kendini; hayatın, hem senin, hem başkalarının hayatının daha güzel olabileceğine inanmadığın an olmasın. Ama başka bir hayattan, ilerideki hayattan, buradaki hayatımızda bizi avutacak, sefaletimizi kabullenmemize yardım edecek bir hayattan söz etmiyorum. Kabul etme. Hayatın hemen hemen bütün acılarından Tanrı'nın değil de insanların sorumlu olduklarını anladığın günden sonra, bu acılara bir daha razı olmayacaksın.

Hiçbir şeyi putlara kurban etme.”

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>
Mehmet Ali & Akşamsefası

RÜYA'NIN GÖRDÜĞÜ

Bütün hikâyelerin birbirine girdiği, değiştiği ve dönuştüğü zamanlar varmış. Böyle zamanlarda rüyaların ve masalların kutsallığına inanılırmış. Ne var ne yoksa dilden dile düşmeli, nesilden nesile aktarılmalı ve masal gibi anlatılmalıymış. Develer tellal, pireler berber iken; ben babamın beşliğini tıngır mungır sallarken; cücelerle birlikte devler, homosapiensler, neandarteller, erectuslar, habilisler cirit oynarken; herkes ve her şey birbirinden farklı boyutlardayken; insanlar da farklı biçimlere girebiliyorlmuş.

Bu tuhaf zamanda Rüya adında, parmak boyunda minicik bir kız yaşarmış. Çokça melek, azca peri cismiyle insanı bütün zaafılardan arındırılmış olan Rüya şekilden şekle girer; zamandan zamana geçer, mekândan mekâna atlar. Gündüzleri türlü yaratıklar ve onlardan beter insanlar ortalıkta dolaşırken Rüya görünmez olur, geceleri herkes uykuya dalınca minicik cüssesiyle oradan oraya geçerek yolunu bulurmuş. Kimi zaman şekil değiştirir, başka bedenlere girer ve ortadan kaybolurmuş. Zaman ve mekân meydan okuyan bu küçük kızın özellikleri genetik olarak Aynalı Dede'sinden geliyormuş. Aynalı Dede, bir orada bir burada görünür, Rüya Bakanlığı'nda rüyaları düzenleme işini yürüttürmüş. Ne var ki artık yorulmuş ve erken emekliliğini istemiş. Bakanlık uzaktan denetim kaydıyla Aynalı Dede'nin bu isteğine izin vermiş. Bir müddet, Rüya'nın da yardımıyla işlerini uzaktan halletmiş. Rüya bu durumu pek sevmiş zira en sevdiği şey, dedesinin verdiği aynalı kavanozla diyar diyar dışarı çıkarak insanların zihinlerini geçeneri toplamakmış. Her gün sokakların arasında süzülür, elindeki kavanozu açıp ortaya bırakır, gündüz düşlerini topladıktan sonra sıkıca kapatırmış. Kavanoz aynalı olduğu için, içinde saklanan şeyler zamanla kırılmalara uğrar, şekil değiştirir, bazen silinir, kimi zaman iyice birikir, çoğu zaman cıllanır, ara sıra da karalanırmış. O yüzden ne topladıysa vakit kaybetmeden dedesine götürmesi gerekirmiş. Dedeşi bu düşleri her gece kavanozdan çıkarır, hepsini tek tek "görür" ve şekillerini, boyutlarını değiştirerek kimi zaman içine bir şeyler katıp kimi zaman da onlardan bir şeyler eksiltirler rapor tutar ve Rüya Bakanlığı'na iletirmiş. Gel zaman git zaman, Aynalı Dede'nin içindeki son ayna da kırılmış, zat-ı muhterem öleceğini anlamış, torununu yanına çağırır "Benim en güzel kızım, en tatlı rüyam, bir ayağım artık çukurda. Dünya hâli... Baban sağ olaydı bu konuşmayı onunla yapacaktım ama kader. Vasiyetim sanadır. Bundan sonra benim görevimi sen yerine getireceksin. Rüyaları sen toplayacak, yorumlayacak ve ilgili makama ulaştıracaksın. Artık sadece toplayıp görmek yetmez, onlara bakman ve onları görmek de lazım," demiş. Rüya şaşırmış hâliyle, iyi de nasıl yaparım ben bunu demeye kalmadan dedesi oracıkta can vermiş. İyice yalnız kalan ve ne yapacağını şaşırın Rüya kendini düşlere vermiş. Her gün çıkıyor, kavanozunu açıyor; insanların zihinden geçenleri, anılarını, planlarını ve yaşadıklarını topluyor, ne var ne yoksa biriktiriyor, eve bu ağırlıkla dönüyormuş. Ama kavanozu açıp içindekileri görmeye bir türlü cesaret edemiyormuş. Bu durum günlerce, gecelerce devam etmiş. Ta ki bir gün Rüya Bakanlığı'ndan gelen uyarıya kadar. Rüya'nın bir an önce insan düşlerini görmesi ve rapor edeceği ilgili makama iletmesi gerekiyormuş artık. İş başa düşmüş. Akşam olup da hava kararınca masasının başına oturmuş, şimdiye kadar hiç görmediği bir dünyanın kapısını araladığı ve neyle karşılaşacağını bilmediği için korkuyormuş ama bir yerden başlamak lazımmış. Kavanozu eline almış, kapığını çevirmiş ve tam o anda insanların zihinleri ortalığa saçılmış. Hatıralar, planlar; yaşanan, saklanan, kaybolan anılar, anılar... Rüya bunları merakla ve şaşkınlıkla seyretmiş, ortaya saçılan ve oradan oraya sıçrayan parçalardan hangisine bakacağını şaşırmış. Her kare, fotoğraf albümünden fırlayan anlar gibi düşmüş gözlerinin önüne. Rüya bakmış, Rüya görmüş. Savaşlar, cinayetler, ahıksızlıklar, fitneler, fesatlar, ihanetler, yalanlar görmüş. Şiddet, dehşet, vahşet kokan anılar görmüş. Gözleri acımış, gözleri acıyla yuvalarından fırlamış. Bunca yıldır güzellikle parlayan gözlerine "görmek" ağır gelmiş, gözleri kan ağlamış. İnsanın göz göre göre ölüyor ve daha da acısı Rüya tüm bunları bir bir görmesine rağmen hiçbirine müdahale edemiyormuş. "Tanrı'm, bu Rüya nasıl dayanır ki görmeye? Ya öldür ya kör et beni. Hemen şimdi," der demez odasında biri belirmiş. "Ben" demiş, "Rüya Bakanlığı'ndan geliyorum. Kurallara göre bu kavanozdakilerin yorumlanıp makamımıza iletilmesi gerekti. Oysa siz sadece görmekle kalmış, işinizi yarım bırakmışsınız. Böyle olmaz, devlet işi aksamaz. Bu durumda bir seçim yapmanız gerek." Rüya, adamın ağzından çıkanları can havliyle dinlemiş, onu kendine bir sebep bilmiş, belli ki duasına karşılık gönderilmiş bir şeymiş. Hissetmiş. O an canını alayım dese kabul edecekmiş. "Ne yapmam gerek?" deyivermiş. Adam, elindeki raporları gösterip "Ya dedeniz gibi bu rüyaların her birini görür, rapor eder, makamımıza ulaştırırsınız ya da biz sizi katrilyonlarca parçaya ayırıp insanların zihinlerine dağıtırız. Siz onları görmezseniz onlar sizi görür ve bu sayede aktarım tamamlanmış olur. Sonuçta bizim için kimin gördüğü önemli değil, görülmek önemli. İşler yeter ki yürüsün, burası devlet dairesi," demiş. Rüya bunları duyunca "Tanrı'm şükürler olsun sana. Bu acıyla görmektense hücrelerime kadar parçalanmaya, yok olmaya razıyım," demiş.

İşte o gün Rüya, bütün insanları ve insanlığı etkileyen bir karar almış, kelebek etkisi bütün evreni sarmış, düzen değişmiş. Rüya, insanları görmekten vazgeçtiği için insanlar rüyaları görmeye başlamış. Uyudukları zaman zihinlerinde kalan parçaları ya hatırlayarak ya anlatarak ya da yazarak bir forma getiriyor ve elde ettikleri raporları Rüya Bakanlığı'na iletiyorlarmış. Ancak bir süre sonra ülke dağılmış, bakanlık kapanmış. Araya kimsenin bilmediği zamanlar girmiş ama Rüya görülmeye devam etmiş. Çünkü bazı Rüyalar görmese bile görülmüş.

Rüya bu ya, insan görmese bile görülmüş,

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Nilgün Taylan

“ARTIK ÇOCUK OLMAK İSTEMİYORUM”

1979'da yayınlanan *The Wall* albümüyle dünya müzik tarihinin ikonik şarkılarından biri olan *Another Brick in the Wall* gençlerin ve özellikle de çocukların eğitimindeki baskıya dikkat çekerek kısa sürede bir isyanın simgesi hâline gelir. Aslında hemen her sanatsal disiplinin döneminde bu konuyla ilgili bir üretilimi mevcuttur: İngiliz Öfke Sineması'ndan yönetmen Lindsay Anderson'ın *If...* filmi, J. D. Salinger'in *Çavdar Tarlasında Çocuklar* romanı ilk akla gelen popüler örnekler...

1950 yılında Detroit'te doğan Howard Buten'in 1981'de yayınladığı *Beş Yaşındayken Kendimi Öldürdüm* adlı ilk romanı da benzer bir noktaya parmak basar, ancak bu kitabın diğerlerine nazaran önemli bir farkı bulunur. Bu da Buten'in psikolog olmasından ileri gelir.

Kitaplarla iç içe büyüyen Buten yazmaya da erken yaşlardan başlar. Defalarca kez reddedilen ilk romanını yazdığına reşit bile değildir. Kendini aradığı bu yıllarda müzikle ve tiyatroyla da ilgilenir. Yıllar sonra bütün bunları aynı anda sürdüreceğinden de habersizdir üstelik.

Buten'i psikolog olmaya iten nedenlerin başında ilk doğan çocuğunun otistik olması gelir. Belki biraz romantik kaçabilir ama çocuğuyla iletişim kurmaya çalışırken Buten'in en çok merak ettiği şey şudur: Onun gibi olmak, dünyaya onun gözlerinden bakmak acaba nasıl bir şeydir?

İlerleyen yıllarda bu sorunun peşine peşine takılarak bir dizi eğitim alan Buten, Fransa'ya yerleşir ve Paris'in otizm alanında en iyi merkezlerinden biri olan Adam-Shelton Center'in kurucuları arasında yer alarak hayatına devam eder.

FARKLI OLMAK BİR PROBLEM DEĞİLDİR

Psikologluğun yanında -yine otizmle ilintili şekilde- palyaçoluk ve müzisyenlik de yapan Buten, 1981'de yayınladığı ilk kitabı *Beş Yaşındayken Kendimi Öldürdüm*, çocuk psikolojini anlamaya yönelik yazılmış önemli eserlerden biridir. Geçtiğimiz günlerde Begüm Kovulmaz tarafından Türkçeye çevrilen, Budala Kitap etiketiyle raflardaki yerini alan bu roman yazın dikkat çeken kitaplarından biri olmaya şimdiden aday.

Kitabın başkarakteri Burton Rembrandt sekiz yaşında bir çocuktur. Orta gelirli bir aileye mensuptur ve düzenli bir hayatı vardır. Diğer bir deyişle onun için her şey yolunda görünür, ama Burton yaşıtlarına göre biraz farklıdır. Bu farklılık ne otizmle ne de başka bir sendromla açıklanabilir. Burton sadece farklıdır, o kadar.

Gerek evde gerek okul hayatında bu farklılığın ceremesini çeşitli şekillerde çeken Burton doğal olarak bütün bunlara karşı tepki gösterir. Bazen öğretmenleriyle takışır, bazen de ailesiyle. Tabii ceza alıp dayak yemekten de kurtulamaz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rntey.org>

Yağmur bir ses
çıkarrır: Şşş. Yağdığı
zaman duyabilirsiniz.
Tanrı'nın bize sessiz
olmamızı
söyleyen sesidir bu.

Beş Yaşındayken
Kendimi Öldürdüm, s.112,
HowardButen,
Çev: Begüm Kovulmaz

Kendini çok yalnız hissettiği, kimsenin kendisini anlamadığını düşündüğü zamanlardaysa Jessica Renton'la tanışır. Jessica onun birkaç kere gördüğü bir okul arkadaşdır başlarda, ancak onunla vakit geçirip sohbet etmeye başlayınca Jessica'nın da kendisi gibi biri olduğunu anlar. Aralarında yeşeren arkadaşlık onları mutlu eder etmesine ama yetişkinler çocuklarıyla pek aynı fikirde değildir.

HOLDEN CAULFIELD ETKİSİ

Buten romanı iki ana aks üzerine kurar. İlkinde Burton'u Çocuk Vakfı Evi adlı bir klinikte götürür. Burton'un neden burada olduğu, ne zamana kadar burada kalacağı gibi sorularımız başlangıçta yanıtsız kalır. Dahası konuyla ilgili örtük birtakım bilgilere sahibizdir. Burton'ın Jessica'ya çok kötü bir şey yaptığını, Jessica'nın hastaneye yatırıldığını biliriz sadece. Buna mukabil Burton da kliniğe "hapsedilmiş" durumdadır. İkinci aksta ise en başa gideriz, Burton'la Jessica'nın tanışmalarının da öncesine, o meşhur yalnızlık günlerine...

Bir yandan Jessica'ya neler olduğunu merak edip, bir yandan da ikili arasındaki ilişkinin nasıl bu denli kötü şekilde sonlandığını anlamaya çalışırken Buten klinikteki iki psikologun anlaşmazlığı üzerinden bize farklı bir yol sunar. İlk psikolog kapalı fikirlidir ve Burton'ın şiddet düşkünü birisi olduğu için toplum içine salınmasının sakıncalı olduğunu, tedavi edilmesi gerektiğini savunur. İkinci psikolog ise buna tamamen karşıdır. Burton'ın son derece normal bir çocuk olduğunu söyler. Bahsi geçen şiddetin de çocuğu sürekli köşeye sıkıştırıp/kapatıp ona "incelenmesi gereken bir canlı" muamelesi yapılmasından ileri geldiğini savunur. Ona göre temel mesele insanları anlamaktan geçer. Buna yönelik bir çaba sarfetmeden "tedavi" adı altında yapılan her şeyin baskıcı ve yanlış olduğunu söyler.

İki psikolog arasındaki bu çekişme bir şekilde sürerken Burton'ın tek derdi Jessica'dan gelmesini beklediği mektuplardır. Ne onu buraya kapatan ailesini ne onu tedavi etmeye çalışan psikologları umursar.

Buten romanda bu dengeyi çok iyi şekilde kursa da okura üstten bir bakış atmaz. Hangisinin haklı olduğunu, Jessica'nın başına gelen şey gibi romanın finaline saklar. Böylece merak da süreklilik kazanır ve kitap bir solukta başlayıp biter.

Romanın bu denli akışkan olmasının diğer bir sebebi de dilidir. Buten her şeyi Burton'ın ağzından anlatır. Biz de olayları sekiş yaşındaki bir çocuğun bakışından gördüğümüz için eğlenceli bir atmosfere kapıldığımız gibi, büyüklerin birbirinden tuhaf hâl ve hareketlerini de okuyup tabiri caizse kendimizi sorgularız.

Sadece Fransa'da 1 milyonun üzerinde bir okur kitlesine ulaşan *Beş Yaşındayken Kendimi Öldürdüm* adlı bu roman bize büyüklerin çocuklar üzerindeki iktidarının yarattığı tahribatı başarılı şekilde gösterir. Üstüne üstlük bunu "iyi" birtakım sebeplerle yapmaya kalktığımızda -işin psikolojik boyutu bir yana- ne denli bir kepezellikle yüz yüze olduğumuzu da anlamamıza yardımcı olur.

1991'de Fransa'nın önde gelen edebî onur ödülllerinden Sanat ve Edebiyat Nişanı'nın sahibi olan Buten'in bu ilk romanının aynı isimle beyaz perdeye ve tiyatroya uyarlandığını da söyleyelim. Buna karşılık bazı eleştirmenler Burton Rembrandt ile *Çavdar Tarlasında Çocuklar*'ın unutulmaz karakteri Holden Caulfield arasında bir ilişki kurulabileceğini de iddia ederler.

Yorumu size bırakarak noktalıyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

İnceleme - Kitap

43

Pınar Serap Sönmez

YÜZLEŞME

Düşlerimin perdelerini açtığımda içeriye dolan gerçeklikleri izledim. Henüz bilmediğim deneyimlerime selam verdim. Önce içim ısındı sonra ellerim. Ellerimdi soğukluğuna alışarak büyüdüğüm, odalarını yalnızlığımla doldurduğum evimi terk ettim sonra.

Büyümenin zamanla bir alıp veremediği neydi de bunca anıya direnip arkasını dönmüştü. Anılarımı toplayıp ihtiyacı olanlara gönderince, basamakları belirdi henüz yaşanmamışlıkların. İşte hep böyle döngülerin sonuna gelince duyduğum heyecanlar buluştu benimle.

O heyecanlardı attığım adımların sağlaması. Emin olmak istemez ruh her zaman ama gene de olması gerekene doğru gidildiğine beni hemen inandırdı. Ellerimde bir tek bu aynı kalmıştı ne de olsa.

Deneyimlerimin inançlarıma dönüştüğü o sanmalarına âşık kadın, şimdi inançlarımanın mahkemelerini inşa ediyor, evren, yeniden keşfetmenin anahtarını sorgulara bırakmıştı.

Düşünmenin ve bilmenin ötesinde bir boyutta, seçimlerin yeniden yazıldığı hikâyelerle var olur insan. Var olmanın bu gezegendeki anahtarları ise düşlerime saklanmış beni bekliyordu.

Sonraki durağımda, kaybolmamı izleyen kadınlarımla, kutlamalarını yaptık o vedaların. Vedaları onurlandırdığım her kabullenişin hediyesiymi aldığım tutulmuş sözler. O sözlerin büyülerini sakladım ceplerime, seçimlerimin pusulasıydı onlar.

Artık neyi istemediğimi öğreten bir evren olmayacaksa karşımda, korkularımı çağırma vaktiydi. Seçimlerimin dirençlerini, korkularıyla esnetebilirdim ancak. Kuzun bir arayışı gerek yoktu. Saklandıkları deneyimleri buldum teker teker. O deneyimlerin, inançlara olan borçlarını ödedim, algılarını değiştirirken. Yüzleşmenin tanımını bu gezegende böyle yapardı son insan.

Her şey bir düşünle başladı...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İrfan Kurudirek

DÜNYA YOKUŞU

Lojmanın önündeki yolu aşip karşı kaldırıma varınca ülke değiştirmiş kadar sevinirdim. Arka bahçedeki ağacın yere paralel uzanan dalına tırmandığımda Everest'i ciğerlerimde hisseder, oradan gökyüzünü seyrederken bir süreliğine kendimi dünyanın en önemli insanı zannederdim. Kömürlükten bozma sahada futbol maçı yaparken tribünlerde iğne atsan yere düşmüyordu. Ben duyuyordum en azından. Mevsim normallerinin üstünde geçen kışları lojmandaki kablo kanallarını söküp ayaklarımıza takar, dünyanın en dik yokuşundan kendimizi aşağı bırakırdık. Bu keşfiniz en çok İtalyan kayakçı Alberto Tomba'nın hoşuna giderdi. Keşke haberi olsaydı. Karlar eriyince aynı hevesle o yokuşa gider bisiklet sürerdik. En heyecanlı yerinde frene asıldığımız, fren yetmeyince ayakkabılarımızı yıpratmıştınız o yokuş. Bisiklet dediğim denge tekerleklerinden yeni arınmış gibi değil, bize özel üretilmiş dağ bisikleti gibiydi. Sizi bilmem ama Mehmet ile benim için öyleydi.

Mehmet demişken vaktiyle seni çok sevdiğini, onu sevmezsen öleceğini söyleyen bir Mehmet vardı, hatırladın mı? Senin sevmemen zor, ne yapsın garibim. Rabbim taksiratını affetsin ölmüştür kesin. Ama bunun haberini alsan içinden küstah bir kahkaha patlatırsın. Ben onu da bilirim. Hiç olmadık bir zamanda aklına düştüğümde tebessümünün hangi gamzene oturduğunu bilirim. Sen olur olmadık zamanlarda anılarının sağlamasını yaparsın ve haklı çıkarsın. Bak haklısın demiyorum, sen haklı olana kadar mücadele edersin. Haklısın.

Tek taraflı kapılarla her daim gurur duymuşsundur. Sen bırakmadıysan düşmez, sen açmadıysan giremez değil mi? Geçtiğimiz günlerde 68. yaşını kutlayan Sezen Abla bin yıldır söylüyor: "Her ayrılık zor." Otur bi' dinle, bin yıl daha söylersin.

Şehrini, semtini, sokağını bilmem ama balkonundaki çiçekleri bir sakı bile atlamadan sırasıyla sayarım. İçine sebpsiz bir sıkıntı çöktüğünde dalıp gittiğin uzakların muhtarı sayılırım hatta. Yerdeki papatya kulağındakinden cirkindir, çiçek dalında değil kapıda güzeldir senin. Sen apaçık güzelliğe inanırsın, iyiliğe değil. Ama sen de haklısın kaybedilmiş savaşların hangisinde iyiler anılmış ki? Hiç.

Yetinmeyi bilirim Sezen abla. Yara bere içinde bu yollardan geçtiğimden değil, kazanmayı hiç istemediğim için bilirim. Kazanmak mutlu olmaktan daha mı evla? Üstelik ben hiç alışıç değilim gitmelere. İki elimle sımsıkı kavradığım ne varsa ön ufak ettiğim için hırsumdan sürekli küpümü tekmelerim. Bugün maç yaparken üzerine montlarımızı serdiğimiz çam ağaçlarının gölgesinde keyif süren kalabalıklar görüyorum. Dalına uzandığım ağacı mütemadiyen budamış olmalılar, zira boyu lojmanı aşmış. Karşıya geçince nefes nefese kaldığım yolu yan yana park eden iki araç kapatmış. Yok daha neler. Vakit geçmiş adımlarımın mesafesini ölçmek için çok erken, dizlerimin ağrısıyla yüzleşmek için çok geç.

Koşmuş, düşmüş ve ağlayan bir kız çocuğunu hangi cümlelerle avutursun, hangi ninnilerle uyutursun bilirim. İman ettiğin dalların kırılırken kaldığı sesi bilirim; hıçkırıklarının yankısını, halının altına süpürdüğü geçmişini, her gece başını yastığa koyduğunda yaşıadıklarından bağımsız düşlediğin geleceği bilirim. Sen hiç yaprak dökmedin ki, her tomurcuğu bahar sanıyorsun. Olsun, ne de olsa senin dünyanda beşik de yok mezar da. Çiçek başka kime lazım olur ki?

Yoluna ve yönüne aldırmaşızın attığın adımlara ilham olmayı dilerdim. Sen içinde fırtınalar koparken saçını dahi savurmadan yürürsün. Adımlarına güven veren taşlardan doğmayı dilerdim. Gel gör ki seni aynalardan bile daha net tanıyan bir yüz oldum.

Ve şimdi içimdeki lekeyi çıkarırken içimi oymuşum gibi. Bütünü yüzünle şekillenen yüreğimden kurtulduğum bugün ve bugün yirmi beş yıl evvel uğruna pabuçlarımı feda ettiğim o yokuştan bisikletle inerken frene dokunmadım. Şimdi oyulmuş yere denk gelince keske diyorum. Keske sana hiç karışmasaydım.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

İNSANLAR MEKTUPLAŞIYORLARMIŞ ESKİDEN

Sesli Düşünüyorum #9

1. Yirmi saattir mesaj atmadı.

2. WhatsApp online görünme seçeneğinin yakın zamanda kaldırılacağını açıklamış. Bir zamanlar kimi ilişkilerde (biz öyle şeyler yaşamadık) bir vaka hâline gelen son görülme seçeneği ise artık istenen kişilerden manuel olarak gizlenebiliyor. Sağlıklı olan ise “yazıyor” kısmının da kaldırılması. Yazıp yazıp sildiğimiz mesajları herkes okumak zorunda değil. Bu sebeple, ben Instagram’ın bilgisayardan yazışma bölümünü kullanma taraftarıyım. Mektup deneyimine en yakın şey bu gibi: yazıyor kısmı görünmüyor ve karşı tarafın online olup olmadığı da. İstedığınız gibi yazabiliyorsanız, konuşmalar bazen iki taraftan birden akıyor, her şey gerçeğe yakın.

3. Yirmi birinci saatin sonunda Stephen King’in *Riding the Bullet* novellasını okumaya başladım, saat 01.00 civarıydı. Kitabın %38’ini okudum. Kindle’dan okuduğum için sayfa yerine yüzde verebiliyorum, öyle görünüyor orada. Evde tectim, korktum. (Evde tek olduğum zamanlar ışıkla uyurum ve ışık gözümü almasın diye gözümü ellerimle kapatırım, bu tavrı ilişkilerime çok benzetiyorum ama açıklamak uzun sürebilir; yine de metafor bence bariz.)

4. Yirmi ikinci saat. Beni korkutan kitabı bırakıp TikTok’a girdim. Seslendirilen Reddit post’larından birinde fazla takıldım, geçmem gerekiyordu belki de. Albert Fish’le ilgili bir post’tu. Fish, komşusunun Grace adlı kızını kaçırmış, öldürmüş ve yemiş. Sanki bu kadarı yeterince kötü değilmiş gibi, sonrasında kızın annesine bir mektup yazmış. Mektubun mide bulandırmayan küçük bir kısmı şöyle: “3 Haziran 1928 Pazar günü sizin evinize geldim. Peynir ve çilek getirdim. Öğlen yemeğini birlikte yedik. Grace, kucama oturdu ve beni öptü. O an onu yemeyi aklıma koydum.” Uyuyamayacağımı anlayıp salona geçiyorum. Bilgisayar başında daha tatlı mektuplar okumaya başlıyorum.

5. John Steinbeck, Marilyn Monroe’ya bir mektup yazıyor ve yeğeni için imzalı bir fotoğraf istiyor. Mektubun en sevdiğim kısmı şurası: “Kendisi bir ergen ve bu büyük bir sorun. Diğer sorun ise, sana olan sevgisi, ..” türünden bir şey. Yirmi üçüncü saat, dayanamayıp mesaj atıyorum.

6. “Yapmamayı tercih ederim,” diyen Bartleby ile ilgili rivayetlerden biri de kayıp mektuplar bürosunda çalışmasıydı. Her şey yerli yerine oturuyordu, anlatıcıya göre: “Sonsuz bir umutsuzluğa mahkûm olmuş birini düşünün; hangi iş bu adam için, sahibi olmayan mektupları toplamak ve onları alevlere atmaktan daha uygun olabilir?”

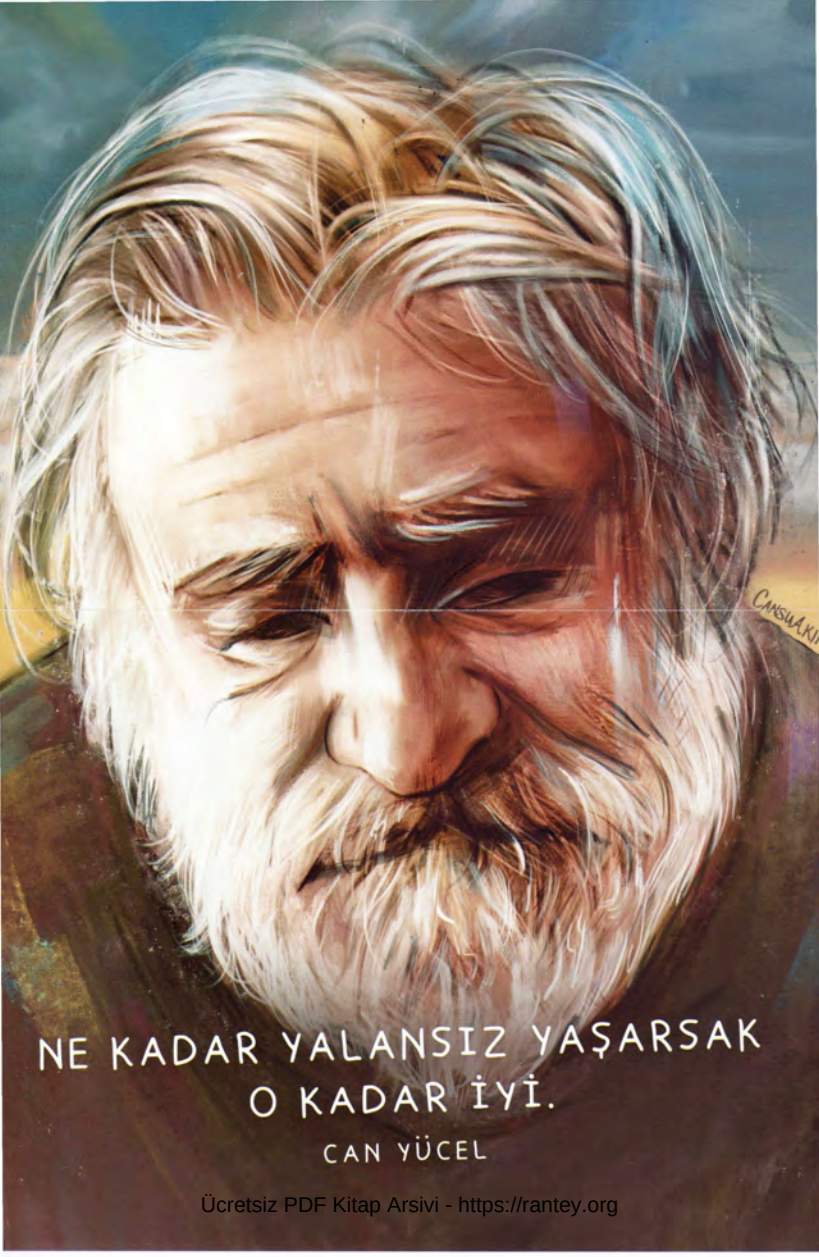
7. Böyle böyle, kitaplardan seri katillerden ve Bartleby’de gezinirken -yirmi dördüncü saat- her şeyin bir mektupla çözüldüğü hikâyeler aramaya başlıyorum. Çünkü Aristoteles *Poetika*’nın anagronisis (bilgiye erişme diyelim) bölümünde en iyi aydınlanmanın kendiliğinden gerçekleşenler olduğunu söylüyor, mektup gibi - en kötüsüyse bir yara iziyle vesaire olan tanınmalar, yani işte, o herkesin zamanında öve öve bitiremediği *Incendies* filmindeki dövmeden tanıma sahnesi gibi iğretilikleri kastediyor işte.

8. Şarjdaki telefonda ışık yükseliyor: “İnsanlar mektuplaşıyorlarmış Cem eskiden.”

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

toksik olumlama (yaz özel)

NE KADAR YALANSIZ YAŞARSAK
O KADAR İYİ.

CAN YÜCEL

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

SAİT FAİK ABASIYANIK

Gözükten vapura doğru yürüdü. Küçük adımlarla bir Şarlo gibi seğirterek uzaklaştı. Söz vermiştim kendi kendime: Yazı bile yazmayacaktım. Yazı yazmak da bir hırstan başka neydi? Burada namuslu insanlar arasında sakın ölümü bekleyecektim. Hırs, hiddet neme gerekti? Yapamadım. Koştum tütüncüye, kalem kâğıt aldım. Oturdum. Adanın تنها yollarında gezerken canım sıkılırsa küçük değnekler yontmak için cebimde taşıdığım çakımı çıkardım. Kalemi yonttum. Yonttuktan sonra tuttum öptüm. Yazmasam deli olacaktım.